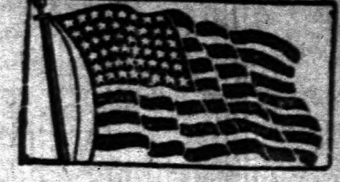
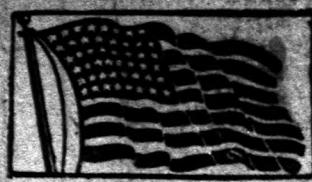

SZABADSÁG

LIBERTY

The oldest established and largest Hungarian Paper Published Daily.

Beolvadt lapok: Magyar Híradó, Magyarok Collage, Esti Újság, Amerikai Hírlap, Magyar Naplóp, Magyar Hírmondó, Californai Magyar Farmer.

A legnépszerűbb és legnagyobb magyar lap Amerikában. — Megjelenik minden nap.

NO. 286. SZÁM. THIRTIETH YEAR. Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit, Szombathely, 1919. december 6. HARMADIK ÉVFOLYAM. EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT.

SÜLYOS KÉRDÉS A BÉKEKONFERENCIA ELŐTT. A VÁLASZ

A Németországnak küldött első jegyzék óta a békekonzferencia előtt most áll a legsúlyosabb kérdés

Mit válaszoljon a legfelsőbb tanács Németország jegyzékére?

PARIS, dec. 4. — Azóta, hogy a német nemzetgyűlés először ült össze abból a ekből, hogy a békeszerződés felett tanácskozzék, a békekonzferencia legfelsőbb tanács most áll a legsúlyosabb kérdés előtt.

A békekonzferencia legfelsőbb tanácsa hozzáfűzte záradék képen a békeszerződéshez azt, hogy Németországnak kártérítést kell fizetnie a Scape Flow-ban elsüllyesztett német hajókat is. Erre a német bekeüldöttés azzal felelt, hogy szőlül ott hagyta Párist. Később pedig hivatalosan tiltakozott ez ellen a német kormány.

A békekonzferencia legfelsőbb tanácsa most összeült abból a ekből, hogy a német tiltakozásra való választ megzövegezzék.

Az amerikai bekeüldöttés feje, Frank L. Polk, külügyi államtitkár, aki eredetileg december ötödikén akart a kísértéssel elutazni az Egyesült Államokba, s ezt a tervet később megváltoztatta s a ki hosszú ideig azt hitte, hogy Németország csak fenyegetőzik, de végül mégis csak aláírja a szerződés záradékát, tegnap nagyon komoly volt, mikor arról értesült, hogy Németország nem hajlandó ezt a záradékot aláírni, "s inkább menjenek vissza az állapotok oda, ahol a fegyverszünet megkötésekor voltak, vagy akár álljon be újra a háborús állapot" — amint azt a német jegyzék kifejezi.

A egyetlen remény a kibontakozásra még az lehet, hogy Lersner báró rosszul értelmezi kormányának utasításait. Az egyik diplomata nemrég kijelentette Lersnerrel, hogy "ugy viselkedik, mint egy örült".

PARIS, dec. 4. — Kiszivárgott hírek szerint a békekonzferencia legfelsőbb tanácsa már el is határozta, hogy a Németországhoz küldendő válasz hangja nagyon éles lesz. A válaszállítólag már ötödikén el is megy.

Ugyanakkor megy el a szövetségesek válasza — állítólag — a német kormányának a tiltakozására.

IDEGEN HAJÓK SE VEHETNEK SZENET

December ötödike után egy idegen zászló alatt járó hajó se vehet fel amerikai szemet egyik kikötőben sem.

A szénhiányra és a várható időjárásra tekintettel kell lenni.

NEW YORK, december 4. — Washingtonból vett értesítés és rendelet alapján az egyik szénállító cég kijelentette, hogy december ötödikén éjjel után egy idegen zászló alatt járó hajó se vehet fel szemet az Egyesült Államok akármelyik kikötőjében sem.

A rendeletnek az az oka, hogy a készletben levő fűtőanyagall minden körülmények között katarakózkodni kell. Az idegen társaságok már értesítették, hogy a hajókat az Egyesült Államokban nem kaphatnak szemet. Valahol másutt keresnek tehát azt.

Hajózási körökben az a vélemény, hogy az idegen kikötőben erre az eshetőségre elő kell készülni és meg kell tervezni.

Az új ipari tanácskozás résztvevői

Wilson elnök nem csüggedt el és az első ipari konferencia eredménytelen munkálkodása után, egybehívta a második konferenciát, melynek tagjai azonban nem egyes csoportokból kerültek ki, hanem valamennyien a közös nagy érdekek képviselői. Az új konferencia tagjai a következők: Balról jobbra, ülve: Julius Rosenwald, az Egyesült Államok egyik legnagyobb "mail order" házának elnöke, Henry C. Stuart, Virginia egykori kormányzója, Samuel W. McCall Massachusetts egykori kormányzója, Thomas W. Gregory, egykori igazságügyminiszter, Stanley King, egyik bostoni cipőgyár elnöke, William B. Wilson munkügyi miniszter. — Balról jobbra, állva: Richard Hooker Springfieldi újság kiadó, Martin Glynn, New York állam egykori kormányzója, Herbert Hoover, W. O. Thompson, az Ohio State University elnöke, Oscar Straus, egykori kereskedelmiügyi miniszter, J. W. Wickert, egykori igazságügyminiszter, H. M. Robinson pasadenai ügyvéd, Frank W. Taggart, a szövetségi bizottság elnöke és O. D. Young.

WILSON ÁLLAPOTA MÉG MINDIG SOK AGGODALMAT OKOZ

Wilson elnök betegségét titokzatos fátyol fedi. Állítólag még annyira beteg, hogy nem tehet elteget kötelességeinek.

Grayson admirális, az oroszosa viszont kijelenti, hogy állapota javul.

WASHINGTON, dec. 4. — Wilson elnök egészségi állapota még mindig igen nagy aggodalomra ad okot a fővárosban. Az elnök betegsége titokzatos fátyol fedi. Tulajdonképpen nem lehet teljes bizonyossággal megállapítani, hogy bajának mi az eredete, mik a körülményei. És a titok, nemhogy tisztulna, de egyre sűrűbb lesz.

Tekintettel arra, hogy Wilson elnök nem szolt semmit Hitehceok szenátorok a békeszerződésről semmit, tekintettel arra, hogy a Jenkins esetből kifolyólag támadt mexikói zavarról nem értesítették az elnököt, sokan azon a nézetben vannak, hogy az elnök állapotáról a Fehér Házból kiadott hivatalos jelentés csak takarja az igazságot, de fel nem fedi.

Sokan vannak a demokraták között, akik maguk között azt a véleményt táplálják, hogy a mostani izenetet sem az elnök készítette. A republikánusok pedig egyenesen kételkednek benne, azt mondván, hogy annak szövegezése egyáltalán nem volt a megszokott wilsoni stílus.

A legtöbb szenátor szeptember tizedike óta nem is látta az elnököt. Hír szerint egyedül Palmer igazságügyminiszter volt az, aki az utóbbi hetekben beszélt vele. Úgyeít pedig Tumulty titkár és Bernard Baruch vezetik.

Shermann illinoisi szenátor szerint Palmer igazságügyminiszter több olyan hivatalos teendővel volt el, amelyeket tu lajdunképen az elnöknek kellett volna elvégeznie.

Az elnök betegsége nagyon kritikussá tette a helyzetet, ami most vélságos lehet, tekintettel a gazdasági viszonyokra és a mexikói konfliktusra.

Sok szenátor azon a véleményen van, hogy az állapotok nem maradhatnak így tovább és Marshall alelnököt kellene megbízni az ügyek vezetésével, mert a törvényhozás nem maradhat végrehajtó hatalom nélkül.

Nem kapja meg Szerbia Pécset.

PARIS, dec. 3. — A szövetségesek legfelsőbb tanácsa Clemenceau elnöklete alatt visszautasította Szerbiának azt a kérését, hogy a pécsi szénbányák vidékét az új jugoszláv birodalom kapja meg.

A FALL JAVASLAT TÁRGYALÁS ELŐTT

A szenátus külügyi bizottsága legközelebb foglalkozik Fall szenátorok a diplomáciai összeköttetés megszüntetésére irányuló javaslatával.

Fall szenátor azt akarja, hogy Amerika szüntesse meg a külügyi összeköttetést Mexicóval.

WASHINGTON, dec. 4. — Fall new mexikói republikánus szenátor javaslatot terjesztett tegnap a Szenátus elé abban az irányban, hogy az Egyesült Államok vonja vissza a Carranza kormány elismerését és szakítsa meg a diplomáciai összeköttetést Mexicóval. A javaslat feltevélszerűleg már holnap dönt a szenátus külügyi bizottsága.

A nézet Washingtonban az, hogy a külügyi bizottság, habár előreláthatólag hosszú vita után, mégis kedvezőleg fog dönteni a javaslat ügyében.

Demokrata szenátorok szerint a javaslat elfogadása annyit jelent, hogy az Egyesült Államok új válság elé kerül, amennyiben az ellenséges állapotba hozza az országot Mexicóval.

Fizetéselérés a szövetséges munkásoknak.

Tizenkét és fél százalékkal többet kapnak mint eddig.

BOSTON, Mass., dec. 4. — A keleti államokban levő szövetséges munkások nem követelték béremelését hiába: Massachusetts, Maine, New Hampshire, Rhode Island stb. államok szövetségei 300,000 munkásnak tizenkét dollárral többet fognak hetenként fizetni munkájukért. A fall riveri szövetséges munkások egy napos sztrájkja véget ért és a fegyvető új befordított sztrájk elmaradt a fizetés emelés folytán. Az American Woolen Company mindegyik gyárában elrendelték a fizetés emelést, meg a New York és Pennsylvania államokban levő

VILLÁT ELFOGTÁK ÉS SZÁLLITJÁK A SAJÁT KATONÁI

A mexikói nemzeti vasutak chihuahui osztály vezetője értesült a banditavezér elfogatásáról.

Carranza erélyes lépésekre szánta magát Villával szemben.

A Juarezból, Mexikóból vett egyik hír szerint Caballero, a mexikói nemzeti vasutak chihuahui osztályvezetője azt az értesítést nyerte, hogy Villát a saját katonáinak egy csoportja fogságba ejtette és váltásdíj fizetése mellett hajlandó kiadni Carranza kormányának.

Az értesülés szerint a parrall szövetéses főhadiszálláson két villaista katona jelentkezett, arról értesítve a parancsnokot, hogy elfogták Villát és készek kiadni a kormány által fejérek kitűzött ötvézezer peso lefizetés ellenében.

Az itteni mexikói köztisztviselők azt a nézetüket fejezték ki, hogy Escobar tábornok, a juarezi katonai parancsnok azonnal el fog utazni Chihuahua városába hogy az ottani katonai hatóságokkal érintkezésbe lépessen.

Noha Caballero a részletekről nem értesült, annyi bizonyos, hogy egy csapat carranzista katona már átutaztatta a két villaista által jelzett hely irányában.

Galvesonból, Tex. jelentik: Fierro itteni mexikói konzulnak ma kézhez vett hivatalos értesítése szerint a Carranza kormány öt ezer válogatot lovasból álló haderőt indított utnak Villa üldözésére.

A katonákat Dieguez tábornok vezeti. A parancs az, hogy élve, vagy halva, de kézrekerítsék a banditavezért. A konzul szerint nem igaz az, hogy Villáista ezredet lemeszárolták.

El Pasoból jelentik: Az ide beérkezett hírek szerint Villa azt a parancsot adta ki, hogy a katonái azonnal végezzenek ki minden egyes carranzista tisztet, aki a fogságukba kerül. Ez a rendelet még mindig bosszú akar lenni Angeles tábornok haláláért.

Megérkezett a meghívó.

BUDAPEST, dec. 3. — Bandholz tábornok, az Egyesült Államok katonai képviselője a szövetségesek budapesti bizottságának nevében átnyújtotta Huzsár Károly miniszterelnöknek a párisi legfelsőbb tanács hivatalos meghívóját. A meghívó arra kéri a magyarországi kormányt, küldjön békeköveteket a Páris melletti Neuilly-be, hogy a szövetséges országok Magyarországgal is megkötsek a békét.

ELHALASZTOTTÁK A BÉKEKÜLDÖTTEK VISSZAUTAZÁSÁT

Az amerikai béke delegáció a szövetségesek kérésére mondott le az eredeti terveiről.

Szükséges az, hogy erős frontot mutassanak a németekkel szemben.

Mint az egyik amerikai tudósító Párisból jelenti, az amerikai delegáció tagjai nem fognak pnteken utnak indolni Amerika felé, amint azt eredetileg tervezték. A tervüket ma egyszerre változtatták meg, még pedig nyilvánvalóan a franciáknak és az angoloknak a nyomására következtében. Az utóbbiak kiemelték azt, hogy a helyzet a németekkel szemben ismét válságosnak mondható és hogy az amerikai elutazása csak tovább ellenszegülésre bátorítható ná fel a németeket.

Az elutazást bizonytalan időre halasztották el ugyan, azonban általában az a nézet, hogy a németek hamarosan beadják a derekukat, amire azután az amerikaiak azonnal elutazhatnak. Azt is tervezik, hogy az esetben, ha a németekkel a tárgyalások sikerre nem vezetnek, a delegáció egyik tagja itt marad a jövő hét utánra is, azonban egyelőre itt kell maradnia az egész bizottságnak, demonstrálással annak, hogy az Egyesült Államok a németekkel szemben támogatott követelések dolgában ott áll a szövetségesek mögött.

A bizottság tagjainak nézete szerint a jelenlegi válságnak a jövő héten vagy jobbra, vagy balra el kell dőnie. A szövetségeseknek a németekhez küldött éleshangú jegyzékét valószínűleg meg erélyesen jegyzék fogja követni abban az esetben, ha nem akarják aláírni a pótjegyzékötvet és letárgyalni a hadifoglyok ügyét.

A beavatottak nézete szerint az esetben, ha a németek alá nem írják a pótjegyzékötvet, amely a béke jogerőre emelkedését jelenti, az a helyzet áll elő, amely helyzet fennállott a fegyverszünet megkötésekor. Ez esetben pedig az Egyesült Államoknak csak olyan érdeke az, hogy mihamarabb rend legyen, mint a többi szövetséges országoknak.

A sötét Berlin.

Az első sötét berlini este.

BERLIN, dec. 4. — E hó 2-át volt Berlinben az első, lámpavilág nélküli este és éjszaka. Ez este egy vendéglőben, vagy kávéházban se volt világosság. A város nagyon szomorú hangulatú lett, bár az embereknél többnyire volt gyertya, vagy más világító eszköz, amelyivel a villanylámpáknak és gázgömbök világosságát helyettesítették. Gazolin helyett Berlinben még mindig egy benzol nevű

MEGINDUL A HARC A KORMÁNY S MUNKÁSOK SZERVEZETEI KÖZÖTT

D'ANNUNCIO VÉGRE ELHAGYJA FIUMÉT

D'Annunzio kapitány minden valószínűség szerint nagyon rövid időn belül visszavonja a csapatait.

Fiumét és környékét valószínűleg a reguláris olasz csapatok szállják meg.

LONDON, dec. 4. — Az Exchange Telegraph Co.-hoz érkezett római jelentés szerint Fiume és környékét minden valószínűség szerint reguláris olasz csapatok fogják megszállani, annak a szerződésnek értelmében, amelyet 1915-ben Londonban Nagy Britanniá, Olaszország, Franciaország és Oroszország kötött egymással.

D'Annunzio kapitány, mondja az értesítés, valószínűleg már nagyon rövid időn belül visszavonja csapatait, annak a meggyezésnek értelmében, amely legutóbb Páris és London között létrejött.

Magánúton érkezett értesülések szerint az adriai kérdés megoldására vonatkozólag a francia, angol és amerikai békeküldöttek megegyezésre jutottak egymással s ezt a megegyezést eljuttatták Olaszországnak elfogadás céljából. Amerika részéről Frank L. Polk, külügyi államtitkár, a béke delegáció feje, Franciaország részéről pedig Clemenceau miniszterelnök már aláírták ezt a megegyezést.

DOLGOZIK MÁR AZ IPARKONFERENCIA

Wilson elnök tizenöt nap alaposan meghánytávetették a washingtoni konferencia delegátusai.

Először a békéltető és döntő bíróság ügye kerül tárgyalás alá.

WASHINGTON, dec. 4. — Az ipari konferencia tegnap ülésén teljes részletekkel tárgyalta a Wilson elnök üzenetében foglalt munkásügyi szuggesziókat, azután pedig a Herbert Hoover által kidolgozott munkaprogramot vették tárgyalás alá, amelynek alapján a konferencia delegátusai azt határozták el, hogy a konferencia főképen az ipari ellentétek békés megoldásának módjával foglalkozzék.

A kérdésnek többféle ágazatát fogja részletesen tárgyalás alá venni a konferencia, beleértve az állandó döntőbíróóságok és egyetemes bizottságok felállítását az ipari vitás kérdések elintézésére. Az ipari nyugtalanúságnak az okaira vonatkozóan is alapvető tanulmányokat folytatnak a delegátusok.

Most már nyilvánvaló az, hogy a konferenciának jó néhány heti munkára lesz szüksége, ha a gondjaira bízott rengeteg anyaggal lelkiismeretességgel végezni akar. A jövő hét munkaprogramja jórészt attól függ, hogy a kormányhivatalok mennyiben tudnak elkészíteni a maguk előkészítő statisztikai munkálataival.

A munkaprogramm átszállban felüléli az összes égető ipari kérdéseket és fel fogja használni

A kormány az indianapolisi szövetségi bíróság előtt bünvádi eljárást indított a bányászati tisztviselői ellen.

Az A. F. of L. a bányászok mögött. — Újabb fűtőanyag megszorítások várhatók hamarosan.

WASHINGTON, dec. 4. — Most már bizonyos, hogy késhagy meg a harc a szervezett munkásság és a kormány, valamint a bíróságok között. A kormánynak az a cselekménye, hogy Indiá poliban bünvádi eljárás alá vonatta a United Workers uniókat a vezetőit, arra készítette a munkásvezetőket, hogy a szénstrájkot a végsőkig lefolytassák. Az American Federation of Labor vezetősége megteszi az előkészületeket arra, hogy a bányászvezetőket minden tekintetben teljes erejével támogassa.

A KORMÁNY ÁLLHATATOS.

Ugyanazzal az állhatatossággal, amely a munkásszervezeteket harcra viszi, megy bele a harcba a kormány is és Palmer igazságügyminiszter a kormány teljes támogatását bírja akkor, amikor a bányászunio vezetőit bünvádi eljárás alá veszi. Mint a kormánykörök jelzik, a kormány hasonló rigoróssággal fog eljárni más vidékeken is az engedetlenekkel szemben és nem fognak a bünvádi eljárás alól szabadulni a bányatulajdonosok sem, ha kiderül az, hogy részük van a széntermelés hátráltatása körül.

A kormány körében ma különösen hosszasan tárgyalták azokat az áldozatokat, amelyeket a nagyközönség meghozni lesz kénytelen. Garfield fűtőanyagbiztos valószínűleg ismét Washingtonba jön, hogy Hines vasúti főigazgatóval a forgalom további csökkentése felől értekezzen. Biztosra veszik azt, hogy a fűtőanyagbiztos egy héten belül vissza fogja állítani a világítás nélküli esték intézményét és hogy csökkenteni fogja a szénhiányt és más szorakozó helyek szénhasználatát is.

KANSAS CITY, dec. 4. — Gardner missouri kormányzó ma hosszas értekezést folytatott F. W. Lukenssel, a Southwestern Coal Association elnökével.

MAJDNEM KÉSZEN VAN MÁR A SZABADSÁG 1920. ÉVI NAGY KÉPES NAPTÁRA

A Szabadság szerkesztősége és nyomdai műintézte elkötvetett minden lehető, hogy

az a naptár felülmúljon minden előző naptárt tartalomban és kiállításban egyaránt. Karácsonyi ajándéknak kapja minden egyes előfizető, a ki hátralebékban nincsen és csomagolási és szállítási költség fejében

25 centet beküld

Ha tehát a gyönyörű karácsonyi ajándékot meg akarja idejében kapni, rendszeres előfizetőt, ha hátralebékban van és küldjön azonnal és csomagolási költség fejében

25 centet

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States

Published daily except Sunday the thirtieth year by
The Szabadság Printing & Publishing Co.
 (An Ohio Corporation) J. K. Csarna, President; Sr. Andrew Csarna, Secy-Treasr

Founded by
E. T. Kóhanyi Alapították:
Kóhanyi Thámér

DR. ANDREW CSERNA, Editor.

Printed and Published at Szerkesztőség és Kiadóhivatal
700-702 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.
 Telephone: Bell Main 3235. Cuy. Central 1251.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Az Egyesült Államokban és Kanadában egy év: \$2.00, hat hónap: \$1.00, három hónap: \$0.50. — SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada one year: \$2.00, half year: \$1.00, three months: \$0.50. Foreign countries: one year: \$3.00, half year: \$1.50, three months: \$0.75. — Cleveland one year: \$2.00, half year: \$1.00.

Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for Transmission through the mails as Second Class Matter.

New York-i irodánk címe: Eastern Office
Room 603 Tribune Bldg. 154 Nassau St., New York.
 Üstvezető: Joseph Horváth, Manager.

Az amerikai prosperitás.

Glass szövetségi pénzügyminiszter most hozta nyilvánosságra a pénzügyminiszterium rendes évi jelentését az ország pénzügyi helyzetéről. Ez a jelentés rendkívül örvendetes adatokat tartalmaz, amelyek mind azt bizonyítják, hogy az Egyesült Államok pénzügyileg teljesen egészségesen áll és, hogy az egész ország szinte uszik a prosperitásban.

A beszállított adók már nagyrészt fedezik a háborús adósságoknak és a fennálló államadósság a közigazgatásnak csak egy nagyon kicsi hányadát adja a pénzügyminiszter szerint. Az ország hitele és pénzügyi gépezete teljesen egészséges, míg az aranytartáléka a legnagyobb a világon. Az ipar minden ágában nagy a prosperitás és az ország népe részére sehol sem hiányzik a munkaalkalom.

A miniszter jelentése nem tulajdonít valami túlságos fontosságot az ipari nyugtalanságnak és azt a háború természetes következményének tekinti csupán. A kiadásoknak kincstári jegyekkel való ideiglenes fedezési módszere 1920. június elsejével megszüntethető lesz a jelentés szerint. A befolyó adók, az aláírt szabadságkölcsönök és az a körülmény, hogy a kormány kiadásai csökkenőben vannak, lehetővé tették azt, hogy a kincstári jegyek kibocsátása fokozatosan csökkenthető. Lejáró kincstári jegyek fedezéséről nem is kell gondoskodni 1920. előtt, mert a jövedelmi és tulajdonosi utáni bevételek bőven fedezik az e hónap közepén lejárandó kincstári jegyeket.

Az európai viszonyokról is megemlékezik a jelentés. A pénzügyminiszterium meg van győződve arról, hogy Európa országai nagyon is nagy mérvben rá vannak szorulva a pénzügyi támogatásra, azonban a nyomorúságukat alaposan túlzott szímben tintetik fel úgy külföldön, mint az Egyesült Államokban.

"Mindnyájan rokonszenvet kell, hogy érezzünk Európá iránt, — mondja a pénzügyminiszter — azonban a rokonszenvünknek nem szabad elatlatnia a józan ítélőképességet és az európai pénzügyi szükség kiiznevezésével és tulhajtásával megnehezíteni azt, hogy az igazi szükségre ráakadjunk".

A jelentés ellene nyilatkozik annak a tervnek, amely szerint a dollár árfolyamát a külföldön rapin kellene tartani. Ellene nyilatkozik pedig azért, mert ez aranykivitellet járna ott, ahol a dollár értéke alacsony, míg viszont a hitel megbolygatását eredményezné ott, ahol a dollár árfolyama magas.

A pénzügyminiszter szerint az adóknak nagybővítésű lezártítása a pénzügyi év folyamán nem remélhető, mert az esedékes kiadások még mindig túl fogják haladni az esedékes jövedelmeket. A fedezetlen tartozás összege október harmincegyedikén több mint 3,736,000,000 dollárba rogtott a jelentés megállapítása szerint.

AMERIKA SZARAS MARAD.

As ohioi szarvas nem változtatja meg a helyzetét.

WASHINGTON, dec. 4. — Az igazságügyminiszteriumban kijelentették, hogy dacára Ohio állásfoglalásának a nemzeti prohibíció ellen, az ország mégis száraz marad, mert elég állam többsége megvan ahhoz, hogy a törvény törvény maradjon. Tekintettel arra, hogy előzőleg Ohio már arra a listára tették, amely elfogta a javaslatot, új hivatalos kijelentést nem fognak tenni.

A Legjobb Könyv

A Bankönyv

KISS EMIL

BANKÁR
 133 Second Ave.
 New York.

4 emelésű Bankjegyeket ad ki.

Aphrodite, a szerelem istennője.

Különös eset tartja igazságon New Yorkban a színházi körököt Esset, amelyet nekünk, az amerikai események szemlélői és sokszor résztvevői sem hagyhatunk szó nélkül.

Ime az eset:

F. Ray Comstock és Morris Gest, két ismert színházigazgató az olyan népszerű Cho Ching Chow tulajdonosai új darabot mutattak be a napokban New Yorkban, a Century színházban. Az új darab címe: Aphrodite.

Sokak előtt e cím talán semmit se mond, holott, a kik ismerősek a görög mitológiával, azonnal sejtik, már a darab címéből, hogy mi lehet az izgalom oka. Aphrodite, aki a tenger habjából született, volt a görögöknek a szerelem istennője. Még pedig a testi szerelem. Ezt pedig a görögök szentnek tartották, kultuszot csináltak belőle, amit az is igazol, hogy külön ismételten neveztek ki a reprezentálására. Aphrodite-nek papnői voltak, Görögország legszebb, legtekintélyesebb leányai és ünnepeit különös szertartásokkal ülték meg.

Aphrodite címmel vagy tizenöt estendővel ezelőtt egy párisi ifjú író, Pierre Luys, regényt írt, amelynek témája az istennő nevéből sejtethető, hősé egy Demetrios nevű szobrász és egy Júdeából származó hetera, a mellékalkaljai szintén heterák, egy kikapós királyné, Aphrodite "szolgálónői" és többi. Irodalmi körökben annak idején nagy port vert fel a regény, ami nem csak a mértékben járult hozzá, hogy a könyv millió példányokban fogyjon. Mindenütt felmerült a kérdés: pornográfia-e ez, vagy irodalom? Ezer esszét írtak róla. Talán a nagy magyar esszayista, Ambrus Zoltán felett meg a kérdésre leghatározottabban: Pierre Luys tulajdonképpen semmi más nem akart, csak huszonhárom estendő szívet erotikai vágyódásait realizálni. A kérdés csak az lehet, hogy művészi eszközökkel é-re el hatást, vagy az alacsony indulatokra való vadászattal?

Ebből a regényből írták azt a darabot, amely körül ma a kedélyek lázonganak New York városában. Hy-lan polgármester utasította a rendőrséget, nézzen utána, van-e erkölcsiellenesség a darabban? S ha van: tiltsa be a további előadásokat. Erre az igazgatók kijelentették, hogy szívesen alávetik magukat a kritikának s azt a részét, amit a rendőrség emberei erkölcsiellenesség tartanak, kihagyják a szövegből. Az igazgatók nem vitáznak, mi se, mondván véleményét afelett, hogy van-e joga a rendőrségnek egy, mégis csak, művészi munka értékéről, vagy értéktelenségéről véleményt mondani. Tíznyolc napilap írt kritikát a darabról és csak egy jelentette ki róla, hogy disznóság. De még ez sem mervádó. Az a kritikus, aki az Aphrodite című műről kijelentette, hogy fiatal lányok orcájuk pírulása nélkül nem nézhetik végig, bizonyosan nem találta erkölcsiellenesnek mondjuk a Passing Show film-mestelen leányait, vagy a Ziegfeld Folliesnak a humor védjegye alatt jelentkező vicceit, sokszor igazán erkölcsiellenes, léha táncait.

A kérdés — a régi és mindig aktuális kérdés — csak ez lehet: mi az erkölcs és mi az erkölcsiellenes. Amit erkölcsiellenesnek találunk, azon esetleg más semmi felháborodni valót sem találunk. A párisi malacok, amin Budapest jót mulattak a Vigaszínházban, már, mondják, New Yorkban is elő-

tenen darab számba ment. A "hesitation waltz"-nak nevezett táncot Bécsben a rendőrség betiltotta, Amerikában meg előkelő társasági táncnak számított. Vannak urak és hölgyek, akik árgusszemmel keresik valamiben az erkölcsielleneseket. Ezek a milói Venus meztelenségén is felháborodnak. S az ajasságára utazók épen ezeket esájkák be legkönnyebben. Ezek számára készülnek azok a mozi-darabok, amelyek szemforgató, ég felé lendülő mozdulattal és témával takarják el a női meztelenséget s az igazán erkölcsiellenes gondolkodást. És e műveknek is megvan a közönsége, a még ravaszabbak, a kik gunyosollyal fogadják a darab meséjét, mert tudják, hogy az csak eszköz az erkölcsiellenesség körtéséhez. Ezek a Shakespeare darabokat is csak azért nézik, hogy női bokáiban és vállakban gyönyörködjenek.

Hánytató lesz a hajszeszenben

Hej kutya világ, hej eudar világ, hej száraz világ! Mit igyek majd a szegény ember, ha már hajszeszen sem lehet? A "száraz" törvény még a mandarinsárga bay rumra, a Pinaud-féle bordópiros készítményekre, a szivárvány különféle színében pompázó hértónikokra is ráteszi a maga könyörtelen kezét.

Eddig legalább az a vigasza megmaradt a szomjas emberiségnek, hogy ha más nem, legalább hajszeszen kóstolhatott a borbélynál. Hajszeszen, amelyben igazi gyönyörűsége közben észre sem vette a belekevert meléktermékeket.

Most már ennek a jó világnak is jögerősen vége lesz.

A washingtoni prohibíció commissionernek a napokban nagy tanácskozás volt, amelyen részt vettek az összes nagyobb parfüm és piperecikgyárak képviselői. Az értekezlet célja az volt, hogy megállapodjanak olyan módszereket illetően, amely módszerek mellett a hajszeszenek, a bay rumokat, a szagosított ivásra alkalmatlanokká lehetne tenni. És a gyárosok meg is ígérték, hogy a kormányt a türelméseiben támogatni fogják.

Az országos szárazsági törvény január tizenhatodikán lép életbe. E naptól kezdve nem lesz ajánlatos a borbélynál, hogy egy mondjuk, egy slukkoeskat húzni a hajszeszen üvegből. Nem lesz tanácsos pedig azért, mert a pénzügyminiszter-

Néhány szó az ember idegzetéről

Mielőtt megkezdénénk fejtegetésünket, az idegerő rendkívüli fontosságát illetően a következőket kell a tisztelt olvasó figyelmébe ajánlani: Az idegerő az az erő, melyet az egész idegrendszer fejleszt és hatása nemcsak az egyes szervekre, de az egész testre és az agyra is kiterjed. Szabályozza a testi erőt és ellentétlást, az agyműködést, a kitartóképességet. — Ez az a láthatatlan erő, mely ha megvan: betegeket, balsikert és boldogtalanságot jelent. — Bátran állíthatjuk, hogy az idegerő maga az élet!

Az idegek általában rendkívül nagy szerepet játszanak az életben. Majdnem minden ember többé-kevésbé ideges, mert amit modern szokás, gyorsan élünk. — Gyorsan dolgozunk, gyorsan eszünk és aránylag keveset pihenünk. — Ez a gyors és nyugtalan élet, ez a folytonos túlkedés a megélhetésért első sorban természetesen idegrendszert emészt, mert az idegek szabályozzák a test minden szervét, minden izét.

Ha a fogyó idegerő maga a természet nem pótolja, vagy az idegek maguk újból nem fejlesztik oly gyorsan mint az elhasználódók, komoly sőt végzetes következmények állhatnak be. — Sokszor verségszerűség, idegesség, fejfájás, erőtlenség és kimerültség, emésztési zavarok, álmatlanság, az emlékező tehetőség gyengesége, ingerlékenység, levertség és sok más komoly zavar áll be az idegkimerültség következtében.

Ha mindannak dacára, amit már elmondtak és megírtak az idegerőről és bár mindenki tudja, hogy az idegerő az egészség, az erő, a boldogság és siker alapja, — mégis sok, nagyon sok gyenge, kimerült, ideges emberrel találkozunk, akik tudatlagosan azt sem tudják, hogy mi bajuk és nem tudják, hogy mit tegyenek idegükről visszacszerzésre.

Idegerő, kimerült gyenge idegekkel épü el nem képszelhető, mint ahogy egy elromlott dynamóval nem lehet villanyt fejleszteni. Az idegekre vigyázni kell. — Tápilmi kell azokat, hogy idegerő fejthessenek ki. — Akiknek idegei erősek, azok boldogulnak, azok egészségesek, azok erősek. — Gyenge idegzetű emberek teste is gyenge, agyműködésük lassú. — Sok nő és férfi így komoly állapotban van csak azért, mert idegerő kimerült, mert az idegek nem kapják meg a kellő és megfelelő tápiladékot. Ha Ön gyenge, ideges, fáradt ingerlékeny, éjjeli álmatlansággal tölti és ok nélkül gondok bántják, ha leverts, szédül, feje fá, dalmakban szenved, emésztése rossz, feledékeny stb. gondoljon idegerőre, mert talán azok, egyedül azok okozták a bajt.

E fejtegetésünkből kifolyólag pedig felhívjuk b. figyelmét az alantira:

Az emberiség legnagyobb áldása, a maga nemében páratlan "Partogly" az idegerőért erősi, fejleszt és rendbehozza, úgy hogy az idegerő ismét kiváltja. — A "Partogly" idegtáplálék és idegcsillapító, melyet évek hosszú sora óta ezer és ezer gyenge és letört idegzetű férfi és nő oly nagy sikerrel használ. — Igazi és valószínű idegtáplálék, mely megújítja az egész idegrendszert és segítségével minden izom, minden szerv és a test minden része új életre kel.

A Partogly ára öt üveggel csak 5 dollár, egy üveggel pedig 1 dollár 25 cent. — Rendeljen belőle mindjárt 5 üveggel, mert ez esetben 1 dollár 25 centet takarít meg és kismélt is lesz belőle anyny, amennyire szüksége lesz. — Rendelését címezze így: Partos Patika, 160 Second Ave., New York.

PÉNZKÜLDÉS, PÉNZVÁLTÁS, UTALVÁNYOK

MAGYARORSZÁGI BANKOKRA, KAMATOZÓ BANKBETÉTEK.

KARÁCSONY KÖZELEDIK BOLDOG ÜNNEPEKET

szereshet testvéreinek, szülőinek, gyermekeinek, egyetval mindenkinél, aki szívéhez közel áll, ha pénzt küld nekik és lehetővé teszi, hogy a Karácsonyi bőségben é tőkedvben töltsék. — On csak néhány dollár áldos, de néhány dollárért odahaza sok koronát fizetünk ki.

PÉNZÉRT MAGYARORSZÁGON MINDENT VÁSÁROLHATNAK

Küldje szeretetadományát még ma és idejében hasznérkez. Pénzt küldünk Magyarországon minden megyéjébe, városba, községbe és falujába, mert a Magyarországi Pósthivatalok meg a megszállott területeken is mind rendesen működnek. Kívánására pénzt Magyarországon bármely bankjában vagy Takarékpénztárban elhelyeztethet. — Ha rokoni iránt tartozó kötelességének eleget tett

GONDOLJON MAGÁRA

is. Kezden takarékoskodni, mert csak így biztosíthatja jövőjét, boldogulását és függetlenségét. Helyezze el nálunk pénzét mint

TAKARÉKBETÉTE

és pénzt nemcsak a legbiztosabb kezekre bista, de az a kamatokkal napról-napra szaporodik. Betét-könyve a legjobb barát, mert erre biztosan számíthat, ha megszorul. Egy sort ír nekünk és pénzt azonnal kamattal elküldjük. Betétbiztosítást már egy dollárral nyithat. Felvilágosításért és tanácsért bármely ügyben forduljon bizalommal hozzánk.

NÉMETH JÁNOS ÁLLAMI BANK

PÖZLET: A Bank Palotában 10 E. 22nd Street

FIÓKÜZLET: 1597 Second Ave. corner 83rd Street

NEW YORK, N. Y.

UTLEVELEK ELINTÉZÉSE, HAJÓJEGYEK A LEGJOBB VONALAKRA, HAZAI OKMANYOK HITELESÍTÉSE.

Természetesen azok, akik akarják, ezután is bevitethetik az előfizetést a 336 West Federal Streeten levő youngstowni irodánkba. Tekintettel arra, hogy a naptár e hónap közepén kész lesz, tanácsos az előfizetést megújítani, mert csakis azok kapják meg a naptárt, a kiknek az előfizetésük rendben van.

Betegek figyelmébe

Orvosi tanácsot kérjen. Minden beteg felvilágosításra lesz hivatva, bármely betegségben szenved. Ha magán orvos nem tudhat meggyógyítani, vagy gyógyítását nem sikerül, forduljon hozzánk. — Nők és férfiak kimerültség, idegesség, fejfájás, erőtlenség, emésztési zavarok, álmatlanság, az emlékező tehetőség gyengesége, ingerlékenység, levertség és sok más komoly zavar áll be az idegkimerültség következtében.

20 év előtt alapított megbízható cég

Allami felügyelet alatt.

ZÁRO C. HENRY, BANKÁR

39 Cooper Square, New York City cor. Third Ave. és Sixth Str.

RIEGER E. JOSEF
 A magyar osztály vezetője

VILÁGHIRŰ ELISMERT ARCSZÉPÍTŐ,

BŐRÁPOLÓ, KÉZFINOMÍTÓ,

eltünteti az arcról a szépséghibákat, szépíti a csunyát, szebbé teszi a szépet a valódi

VÖRÖS KERESZT

LILIAM CSOKOR

mely négyféle szorból, a Liliom Szappanból, Liliom Krémből, üveg Liliom Tejből és egy doboz Liliom Puderből áll s mely készlet a nők és férfiak kedvenc szépítőszere. Szépítő, folt, pattanás biztos megszüntetője. Ezren és ezren használják, nincs olyan, ki ne csodálná kitűnő hatását. Szépíti az arcot, finomítja a bőrt, nem tartalmaz semmi káros anyagot.

A Liliom Csokor, vagyis a négy szorból álló készlet csak két dollár és 10 cent. Rendelje meg még ma!

Pontos cím:

Vörös Kereszt Patika

8901 Buckeye Road, Cleveland, O.
NAPTÁR! Minden rendelő újkör gyönyörű naptárt kap.

KÉT VÁROSBAN 250 EMBERT FOGTAK EL

Nagyszerű razziákat tartott a rendőrség és szövetségi hatóság Detroitban és Toledóban. Sok gonosztevő van az elfogottak közt mind két városban.

A szövetségi hatóságok a városi rendőrséggel karöltve igyekeznek megismereni a városokat a gonosztevők és észretérítési azokat, akik a szövetségi titkárságot megsérte szeszitalt készítenek vagy árusítanak. Toledo, O.-ban és Detroit, Mich.-ben, szerdán, este egyidejűleg tartottak razziákat s nemcsak a prohibíció ellen vétők, de hírhedt betörők, rablók, kasszarobantók is nagy számban kerültek hálóba mindkét városban.

A szenzációs letartóztatásokról a következőket jelentik: TOLEDO, O., dec. 4. — Killits szövetségi bíró rendelkezése több mint 100 postai felügyelő, szövetségi marshall és titkos rendőr számos razziát tartott Toledo különböző részeiben a véget, hogy a szövetségi törvények megsértőit összefogdos. A razziák nagy sikere volt. Több mint 200 gyanús ember került kézre s elkoboz-

lásban február 20-án. A bankrabló tanácsost elkísérték Lancasterbe a szövetségi detektívek.

A tanácsos letartóztatása és a tömeges előállítás nagy szenzációt keltett a városban. Mindenkit meglepett a razzia, jól lehet ismeretes dolog, hogy a szövetségi detektívek hetek óta nyomoztak az igazságügyi ki- rendeltség és a postahatóság embereivel együtt a szövetségi törvények megsértői ellen.

A detritói razziák.

DETROIT, MICH., dec. 4. — A városi detektívek szövetségi detektívekkel és deputy marshallokkal együtt tizenhat gyanús helyet leptek meg szerdán este és letartóztattak 150 embert, köztük számos olyan uton- állót, szabmetszőt, betörőt, akiket a rendőrség régóta keresett. Az elfogottak közt egy ügy- vés is van. Megtálaták a hatóság emberei sok olyan lopott holmit is, amik az utóbbi hónapokban elkövetett betörések alkalmával tűntek el.

A razziáknak az volt a célja, hogy véget vessen a gonosztevők garázdálkodásának, ami az utóbbi hetekben egyre nagyobb arányokat öltött. Akadtak még Liberty Bond hamisítók is.

A lövése készentartott revolverekkel betóduló detektíveknek és egyéb hatóság embere- nek nem állott ellent senki. A legtöbb helyen a gyanúsítottak kezére került a késébilincs, mielőtt meglepetésükből fele- szeltek. Egy helyiségből kimenekült a gyanús alakok egyike s bár négy golyót is röpítettek utána, sikerült neki eltűnni. Azt hiszik, hogy megszökött. A detektívek itt teljes acetylen felszerelést találtak, amit acél- szekrény felrobbantásánál szoktak használni a betörők.

OLASZORSZÁGBAN MINDEN CSENDES

As országban rend és csend uralkodik. — Politikai körökben a király mellett tüntetések vannak az állapot.

RÓMA, dec. 4. — Ma már teljes nyugalom uralkodik az országban. A parlament megnyitása előtt a legvadabb hírek keringtek mindenütt és mindenki annyira izgatott volt, hogy a leglehetségtlenebb fejle- ményeken se esedálkozott volna senki. Ezek a fejlemények azonban elmaradtak, mert az olaszok, akármennyire lobbanékonny és ideges, mégis van józan esze és nem ugrik az örvénybe olyan könnyen.

Mikor arról volt szó, hogy az ország a rend és a kaos között válasszon, az előbbi választották, habozás nélkül s ezt politikai körökben a király mellett tüntetésként fogják fel.

Az olasz parlament valószínűleg december huszadikán napolja el ülését. Akkor kezdődik a karácsonyi vakáció. Nem tartják lehetetlennek, hogy az összes politikai pártok majd blokkot formáljanak a szocialisták ellen.

JACKSON ÜGYVÉD TAGAD.

Ast állítja, hogy Balogh Tamás a 4000 dollárját ügyvédi díj címén adta át neki.

PITTSBURG, Pa., dec. 4. — R. H. Jackson volt kerületi ügyész tudvalevően Balogh Tamás aival valója, hogy elisik- kasztotta 4000 dollárját, amely- et 5 avégett adott át neki; hogy biztosítékul tegye le érte és kiszabadítsa a börtönből, aho- va egy más ember által elköve- tett gyilkosságból kifolyólag névvisszetevés miatt került. Jackson, akit ügyvédi engedélytől akarnak a 4000 dollár elisikkasztása miatt megfosztani, azt mondja a bíróság elé be- terjesztett védekezésében, hogy Balogh a 4000 dollárt ügyvédi díjjal adta át neki. A díjazás ügyében ugyanond a greensburgi megyei börtön egyik őrének jelenlétében állapodott meg Baloghgal.

Az ügyvéd szarózással vádol- ja Baloghot s leleplezi mint olyat, akit éveken keresztül bünté- ny miatt Rankinban (Pa.) letartóztattak, biztosíték alá hely- zettek s aki a biztosítékot, fele- ségét, gyermekét hátrahagyva megszökött az indiaiai Garyba. Ast is állítja Baloghról, hogy Garyban törvényszerűen azonos- tították.

ELLENTÉTEK KINA ÉS JAPÁN KÖZÖTT

A kínaiak a fucsai inci- denten Japán részéről csak ürügynek tartják további területfoglalá- sokra.

A bolsevikiek nagyban te- vékenykednek Manchu- ria tartományban.

PEKING, dec. 4. — A fucsai incidens egész Kínát Japán ellen ingerelte, mert meg vannak győződve arról, hogy az utóbbi a dolgot ürügyül akarja fel- használni arra, hogy újabb ter- ületeket foglalhasson el Fiki- enben, amelyre csak egy fáj már régen a foga, mint a shantungj félszigetre.

Ugy Cantonból, mint az or- szág többi részeiből is sereg- szám káprja a kormány a tiltá- kozó táviratokat, amelyek va- lamennyien erőteljes ellentállá- ra szólítják fel a kormányt.

Kína kijelenti, hogy Japán- nak vállalnia kell a felelőséget a következményekért, bo- csánatot kell kérnie és a konzul- ját vissza kell hívnia.

A Mukdenből érkezett jelen- tések szerint szerte Manchuria- ban erős bolsevik agitáció fo- lyok.

UJRA PUSSYFOOT JOHNSON.

Nem kell neki a kártérítés.

LONDON, dec. 4. — William E. Johnson, a száraz apostol, akit legutóbb orvosnövendékek nagyon megverték a korema elleni izgatása miatt, a Daily News által felajánlott kártéri- tési összeget nem fogadja el, hanem egy, a laphoz intézett levélben azt kéri, juttassák el a pénzt egy kórháznak, ahol vakokat ápolnak.

A veres következtében John- son elvesztette az egyik szem- tét. A kórházból, ahol napo- kon át tartózkodott s ahol az operációt is végrehajtották rajta, most került ki.

Hogy tovább folytathassa apostolkodását, vagy sem, ar- ról nem szól a híradás.

VIZSGALAT A PAPIRHANY ŰGYÉSEN.

Rickotts ohioi képviselő javas- lata a kongresszus előtt.

WASHINGTON, dec. 4. — Rickotts ohioi republikánus képviselő javaslatot terjesztett a képviselőház elé avégett, hogy rendelkezjen a vizsgálatot annak megállapítására, hogy az újság- papír ára miért emelkedett ijesztő magásra.

Az a gyanu Rickotts szerint, hogy papírmonopólium keletke- zett s azok, akik a papírpárt kezükbe vették előnyben része- sítették a nagy városok lapjait a kisebb helységek újságjaival szemben. Hogy ez a gyanu alap- pos-e, azt akarja Rickotts képv- iselő kongresszusi vizsgálat ál- tal megállapítani.

Hatalmas amerikai pénzügyi, amely 70 millió dollár vagyonnal és több, mint 100,000 betevővel rendelkezik.

Neve: THE STATE BANK
Címe: 378 GRAND ST. NEW YORK, N. Y.
Célja:

Becsülettel szolgálunk az amerikai magyarságot, mint ahogyan ügyfeleit már évtize- dek óta szolgálja. Figyelje a helyen megjelenő hirdeté- seinket.

MAGYAR-ORSZÁGBA

1000 Korona \$11.50

10,000 Korona \$110.00

25,000 Korona \$275.00

50,000 Korona \$525.00

SZÁZEZER

KORONA

EZER

DOLLAR

Megindul a hare a kormány s munkások szervezetei között.

(Folytatás az 1. oldalról)

a kormány a legnagyobb erély- vel fogja folytatni az üldözést és hogy azokat, akik nem tar- tozkodnak az államban, hivata- losan elő fogják állítani. A clintoni, Ind. főök ellen különös erélyvel akarnak eljárni azért, mert ezek a sztrájksegélypénzek kifizetésével nyilvánvalóan meg- sértették a rendeletet. A kifiz- zetésekre állítólag teljes bizonyi- téka van a kormánynak. Az ügyész szerint a tiltó parancs rendelkezése mindenkiére kiterjed, akinek arról tudomása van, legyen az akár bányász, akár nem és így esetleg azok a bankok is belevonhatók lesznek a bünvádi eljárás körébe, amely- ek a sztrájksegélyre kiutalt csekket kifizették.

SIMMS NYILATKOZOTT.

"A kormány célja az", mon- dotta Simms, "hogy a lehető leggyorsabban folytasza le a bünvádi eljárásokat, olyan gyorsan, amilyen gyorsan a bizonyi- tékok beszereshetők. A bünvádi üldözés a központ és a főök összes tisztviselőire kiterjed, a kik a parancsot megsértették."

"A kormány szerint az a bányász, aki tudja a parancsról és az annak nyomán a sztrájk meg- sértésére kibocsájtott rende- letről, nem tér vissza a munká- ba, szintén megsértette a pa- rancsot és a kormány ennek az elmeletnek az alapján akar el- járni a tisztviselők ellen, tekin- tet nélkül arra, hogy a maguk részéről különös ténykedéssel hozzájárultak-e a sztrájk fenntartásához, avagy sem."

"A kormány türelmesen vá- az ország feje felül. A konfe- dolyt Washingtonban, ast re-

ismét a pénzküldés egész Magyarország területére. Egy- forma biztonsággal lehet pénzt küldeni a régi Magyarország bármely részébe. Ugy a megszállott területekre, Felső- magyarországra, Csehszlovákiára, Erdélybe, Romániára, a Bánátra, Jugoszláviára, a régi Horvát-Szlavonországra, mint pedig a meg nem szállott, szabad magyar területekre, szóval mindenhol, a hol magyarok laknak.

A ki eddig visszatartotta pénzét attól való félelmében, hogy talán ast nem fogják otthon megkapni, azonnal küldje be, hogy ast a lehető leggyorsabban elküldhessem.

Jönnék a hírek az óhazából, hogy mily végtelen drágaság van. De megnyugtató legalább az a tudat, hogy pénzért jóformán mindent lehet kapni. A drágaság viszont csak az otthoni pénz értékének a csökke-

nése miatt nagy. Ha egy pár ceizma 1000 koronába kerül, mint azt írják, akkor az a pár ceizma, ha arra, in- nen küldjük a pénzt, alig kerül va- lamivel többé, tíz dollárnál. Ennyit pedig ugyebár Amerikában is kell egy pár ceizmáért fizetni.

EZERT

KÜLDJÖN ANNYI PÉNZT CSALADJANAK,

AMENNYIT CSAK TUD.

ALAPITTATOTT 1896-BAN

KISS EMIL

BANKAR

133 SECOND AVE.

NEW YORK

PÉNZKÜLDÉS teljes felelősség mellett
célzó napi áron az
AMERICAN EXPRESS COMPANY UTJÁN.
Minden Ügyét elintézem. Forduljon bizalommal. Kései tíz éve szolgá- lom az amerikai magyarságot.
GARTNER LAJOS
megbízható közigyász, pénzküldési és óhazai jogügyi irodája.
401 EAST 60. STREET, NEW YORK, N. Y.

JÓ ÉS EREDETI UTLEVÉLLEL

utazhat Magyarország bármely részébe. Az utlevél megszerzésében Önnek is segítségére készen állunk, mint sok száz magyarnak, akiknek már megszereztük az utlevélét. Az utasokat személyesen kísérjük el New York-ba.

IRASSA MEG KÉRVÉNYÉT AZONNAL
Minél hamarabb kérvényezi az utlevélét, annál hamarabb kapja meg.

Ügyes-bajos dolgában forduljon bizalommal

Karl és Bucskó
közjegyzői, jogügyi és ingatlan eladási irodájához

2193 West Jefferson Ave. Detroit, Mich.

UTLEVELEK. HAJÓJEGYEK. KÖZELEDIK SZENT KARACSONY UNNEPE, SIESEN

PÉNZKÜLDEMÉNYÉVEL,
hogy felvidíthassa otthon nélkülös családjának Karácsonyát.
A Korona árfolyama olcsó, a pénzt biztosan megkapják.

Írjon, vagy jöjjen el személyesen irodánkba, ahol pontos és előzetes tájékoztatást fog részélni.

JOHN NEMETH, JR. BANKER
437 Penn Ave. 231 Girard Ave.
Pittsburgh, Pa. Philadelphia, Pa.

Penzügyváltás állam felügyelete alatt.

Karácsonyi Ajándékul
egy villanyos mosó gép egész éven át az ön gyöngédségét fogja bizonyítani.

Locomotive Oscillating fajta
Késszép \$137.50
Leírtató \$5

Western Electric vagy Eden
Késszép \$137.50
\$12 leírtató
\$14 havonta 10 hónapon át
Mindennemű villanyos berendezés.

Laundry Queen Dolly típus
Késszép \$137.50
Leírtató \$5

The Almetal Házi Gélszűrő
Késszép \$152
Leírtató \$15
Havi \$14.50
10 hónapig.

Késszép \$100
\$5 leírtató
\$6.75 havonta 12 hónapon át
Villanyos cellárok teljes rakár

The Electric Construction and Safes Company
934 PROSPECT AVENUE
A legújabb villanyos cellárok Minden a legújabb.

PÉNZKÜLDÉS ÉS PÉNZBEVÁLTÁS
a legelőző napi árfolyam mellett.
HAJÓJEGYEK EURÓPÁBA.
Ha nincs utlevél, forduljon hozzánk.
TRANSATLANTIC EXCHANGE INC.
203 — 10th AVENUE, Cor. 22nd St., NEW YORK, N. Y.
Telephone: WAtkins 7322

CLEVELANDI HIREK

A MAGYAR NŐK DOLLÁR KLUBJA

700 dollár volt a november 19-én tartott játékon...

A rendező bizottság lezámolása. — Uj tagok. — Köszönetnyilvánítás...

A Clevelandi Magyar Nők Dollár Klubja a minap tartotta meg lezámolását...

LELŐTEK EGY FÜSZEREST.

Néger banditák merénylete. — John Buratta megmentett...

John Buratta fűszerkereskedőnek üzletébe, amely 2332 E. 31st Streeten van...

Két férfi, aki az üzlet előtt haladt el a merénylet idején. Buratta segítségére sietett...

ELFOGOTT SZTRAJKTÖRÖK.

A rendőrök a bírói rendelet órára előállították a vidékről érkező sztrajktöröket.

Westenhaver szövetségi bíró és két megyei bíró is helytelenítette az acélgárakba érkező sztrajktörök elfogását...

Az elfogottakat a detektív hivatalban hallgatták ki. Halaszni nem deponálták őket Clevelandból.

JÖNNEK A SZINÉSZEK.

Vasárnap kerül színre Luxemburg Grófja, a híres Lehár-operett.

Palásthy Sándor színtársulata most vasárnap ismét előadást tart a Prospect-színházban. Délután 3 órakor mutatja be Luxemburg Grófját.

Alulírottak köszönetet mondunk legelső sorban a nagyszerű közönségnek...

TÜZKÁROSULT MAGYAR

Urban István éjnek idején volt kénytelen családjaival együtt kimenekülni otthonából.

A 2812 E. 117th Streeten lakó Urban István háza szerdán hajnali fél 3 órakor kigyulladt. A tűzoltóság sikertelenül próbálta megfékezni a tüzet.

Urban Istvánéknak, akik a földszinten laktak és az emeleten lakó másik család tagjai, kénytelenek voltak a egyetlen hídgyel átjutni a tűzterületre.

PALÁSTHY SÁNDOR SZINTÁRSULATA

1919 December 7-én, vasárnap délután 2.30-kor

A PROSPECT-SZÍNHÁZBAN

Luxemburg Grófja. Színre kerül a színtársulat összes tagjainak föléptével Lehár Ferenc gyönyörű szép zenéjű 3 felvonásos Operettje.

A REF. ÉNEKAR SZINIÉLODÁSA.

Dr. Zeilinszky Lajos új darabja kerül színre: "A cserjesi családnyok". — Az előadás jövedelme az Első Ref. Egyház pénztárára.

Vasárnap nagy színelőadás lesz a magyar negyedben. Új darabnak a bemutatója kerül sorra. Az előadást a 79-ik utcai református egyház régi jó nevű Énekkara rendezi.

Az estélyt rendkívül érdekessé teszi az a körülmény, hogy új darab kerül bemutatásra. Dr. Zeilinszky Lajos hazai oklevéles zenetanár, ki már több színdarabot írt, a melyeket különböző helyeken első is adtak.

A darabot az east-idei reformátusok legjobb műkedvelői adják elő. Hozzá vagyunk szokva ahhoz, hogy a mitők vesznek a kezükbe, az szép és sikerült dolog. Mostani vállalkozásukhoz is nagy ambícióval fogtak hozzá.

SZIBERIAI HADIFOGLYOK FIGYELMÉRE!

Dr. Földes Dezső clevelandi magyar orvos (címe: 322 Osborn Bldg. Cleveland, O. U. S. A.) hirt szeretne hallani volt iskolatársáról, Dr. Fűrész Jenőnőrl, aki az utolsó hírek szerint Nikolok Usurikban volt hadifogságban.

Mindazok, kik a West 50-75-ik utcák között, a Lorain Ave. közelében laknak és a Szabadságot nem tudják kapni, szíveskedjenek címüket West sídel irodánkban leadni.

CSAKIS AZ KÖHÖG ÉS FULLAD, A KI A SZENT ERZSÉBET MELL ÉS TUDÓBALZSAMOT

még nem használta. — A spanyol influenza járvány kitérése óta számtalan azoknak a száma, a kik csakis ezen kitűnő szernek köszönhetik a gyógyulásukat.

Megszünteti a legmakacsabb köhögést, fulladást, nehéz lélegzést, rekedtséget rövid idő alatt.

Uvegje 1 dollár és 10 cent. A hozzávaló Kárpáti tea 25 cent.

SZENT ERZSÉBET ELSŐ MAGYAR GYÓGYSZERTÁRBAN 9115 BUQUEYE ROAD, CLEVELAND, O.

A MAGYAR PÓSTABÉLYEK KARRIERJE.

877-féle bélyeg a tanácsköztársaságban. — A pécsi, szegedi, temesvári és erdélyi bélyeg. — Hogyan emelkedtek az árak.

A szovjet-kormány mindent megváltoztatni akaró törekvése természetesen nem hagyta érintetlenül a bélyegeket sem.

ADOMÁNYOK CSINGSÁR JÁNOSNAK.

A két műlábu nagymihályi magyar nem fordult hibába segélyért olvasóinkhoz.

Csingsár János, a nagymihályi (Zemplén) származású magyar, akinek felesége és gyermeke van az óházban, megható segélykérést intézett már több ízben lapunk hasábjain az amerikai magyarokhoz.

Springer-Várad Hirdetési ügynökség \$10.00. Muskocky Józsefné gyűjtése: Muskocky Józsefné \$2.00, Kocsis Erzsike \$4.65, Sáfár Vilma \$3.00, Vajda Gizella \$1.00, Lenárt Margit \$1.00, Juris Rozália \$1.00, Lendvay Erzsike \$0.75.

Kassza Mihály gyűjtése, 205 Virginia Str., Joliet, Ill. Kaszák Mihály \$5.00. Adakoztak 1-1 dollárt: György Lajos, Elekes József, Pál Imre, Benedek Péter, Péter Károly, Orbán Mihály, Márton György, Csáki János, Csáki György, id. Vizgák János, ifj. Vizgák János, Ternyik Albert, Nagy József.

Összesen \$18.00. Marikosi Pál, Cleveland, O. \$2. Összesen \$43.00.

Az estélyt rendkívül érdekessé teszi az a körülmény, hogy új darab kerül bemutatásra. Dr. Zeilinszky Lajos hazai oklevéles zenetanár, ki már több színdarabot írt, a melyeket különböző helyeken első is adtak.

Az estélyt rendkívül érdekessé teszi az a körülmény, hogy új darab kerül bemutatásra. Dr. Zeilinszky Lajos hazai oklevéles zenetanár, ki már több színdarabot írt, a melyeket különböző helyeken első is adtak.

Az estélyt rendkívül érdekessé teszi az a körülmény, hogy új darab kerül bemutatásra. Dr. Zeilinszky Lajos hazai oklevéles zenetanár, ki már több színdarabot írt, a melyeket különböző helyeken első is adtak.

Az estélyt rendkívül érdekessé teszi az a körülmény, hogy új darab kerül bemutatásra. Dr. Zeilinszky Lajos hazai oklevéles zenetanár, ki már több színdarabot írt, a melyeket különböző helyeken első is adtak.

CORNIGEN FAJDA LOM NÉLKÜL ELTAVOLITJA TYUKSZINET. A leggyorsabban és fájdalom nélkül eltávolítja a tyukszinetet. Ez az egyedül való, amely teljesen fájdalommentesen eltávolítja a tyukszinetet, hogy több időt ne kelljen várni a gyógyulásra. Kapható minden magyar és angol patikában.

Kibocsátás hírére Péset a külföldi bélyeggyűjtők egész rajja szállotta meg. Jóformán az egész készletet összevásárolták és ez által sohasem képzelt magasságra hajtották fel a baranyai bélyeg árát, ugy hogy ma egy teljes sorozat 1000-1500 koronába is kerül.

Külön fajtájú bélyegek keletkeztek Magyarországon más vidéken is. A baranyai mintára a szegedi kormány is külön megjelöléssel látta el a szegedi postaiszervezet raktárán lévő összes bélyegeket.

A franciák nem nézheték szó nélkül a külön szegedi bélyegeket és néhány hónappal ezelőtt Aradon megvásárolták a speciális magyar-francia bélyegeket. Az aradi postaiszervezet birakodásban lévő bélyegkészlet valamennyi darabját ellátták "Occupation Francaise" felírással.

Külön bélyeg van forgalomban Erdélyben is, a hol a románok érvényben hagyták továbbra is a magyar bélyegeket, de valamennyire rányomatták a román emert és fillér helyett baniban a megfelelő értékjelzést.

A postaiszervezet jelenleg értesíteni, hogy a Columbia Gramofon társulattal jogot nyertem, hogy a Lorain Ave. 3131 szám alatt FÜKÖZLETET NYISSAK.

Ez annál is öröndetesebb, mert eddigi west oldali tisztelt vevőim nagy fáradtsággal voltak kénytelenek az east oldali üzletembe kifáradni, hogyha igazán becsületes, tisztességes kiszolgálásban kívántak részesülni.

AZ UJ ÜZLETEMET, MÁR HOLNAP Szombaton, e hó 6-án megnyitom.

és Istók Gyula ur vezetése alatt a magyarság rendelkezésére bocsátom, hogy Karácsonyi szükségletet még mindenki beszerezheti. West oldali üzletemben ugyancsak raktáron tartok minden lemezt és minden gramofont könnyű részletfizetésre vehetnek meg.

AKRON ÉS KÖRNYÉKE

KÖZLI: JUHASZ JÓZSEF IRÓDAVEZETŐ 15 1/2 MCCOY ST. AKRON, O.

FÉNYES ESKÜVŐ.

Akron, O. — Az akroni magyarság körében általános szeretetnek örvendő, Tolnán Nagyköny községből származott Bebesi József és neje, szül. Köszöri Teréz, bájos Erzsébet leányát múlt hó 29-én vezette el tárhoz arany ifjúságunk kedvelte tagja: Zimmermann Antal, a Szilágymegye, tasnádi illetőségű Zimmermann József fia.

A menyasszony vendégszerető szülői az ifjú pár tiszteletére a Ziegler Hall nagyeremben fényes vasesorát rendezték, melyre közel 300-an voltak hivatalosak. Nászuagyk voltak: Faddi János és Dobján. Nászuagony: Milus Katalin, Völgyek: Fetzter József, Tóth István, Ferenczi Gyula, Bank János, Kiss Miksa.

AKRON GARAGE & REPAIR STATION Minden munkáért jóállunk. D. MURGUL, tulajdonos. 524 S. High Street, Akron, Ohio. Tel: Phone 1231. Egyedüli Magyar Garage Akronban.

Tegye megtakarított pénzét a mi ERŐS BANKUNKBA ahol 5% kamatot fog jövedelmezni. The Citizens Savings & Loan Company 96 E. MARKET ST., AKRON, O. A Pósthivataltól nyugatra.

Ujabb bélyegváltozat készítését, minthogy a tanácsköztársaságban egy buzakalász emelkedik ki, a melyen egy szalag fut keresztül "Magyarország 1919" felírással. A próbanyomások ebből az új változattól már sikeresen megtörténtek, az állományomda megkezdte az összes készletek felnyomását és rövidesen forgalomba is kerülnek a gyűjtők nagy öröme, a legujabb magyar bélyegek.

ÉRTESÍTÉS! Van szerencsém a t. magyarságot, különösen pedig a

West oldali honfitársaimat Lorain Ave. 3131 szám alatt FÜKÖZLETET NYISSAK.

Ez annál is öröndetesebb, mert eddigi west oldali tisztelt vevőim nagy fáradtsággal voltak kénytelenek az east oldali üzletembe kifáradni, hogyha igazán becsületes, tisztességes kiszolgálásban kívántak részesülni.

AZ UJ ÜZLETEMET, MÁR HOLNAP Szombaton, e hó 6-án megnyitom.

és Istók Gyula ur vezetése alatt a magyarság rendelkezésére bocsátom, hogy Karácsonyi szükségletet még mindenki beszerezheti. West oldali üzletemben ugyancsak raktáron tartok minden lemezt és minden gramofont könnyű részletfizetésre vehetnek meg. Kérem a west oldali honfitársaimat, tiszteljenek meg továbbá is bizalmukkal és látogassanak meg üzletemben szükségleteik beszerzése céljából. Mészáros József Legnagyobb és Legmegbízhatóbb Magyar Columbia Gramofon és Lemez-üzletel. FÜKÖZLET: 8321 WOODLAND AVE., FÜKÖZLET: 3131 LORAIN AVE. CLEVELAND, OHIO

XXX. ÉVFOLYAM.

1919. DECEMBER 7.

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
DEC 5 1919

VASÁRNAP

SZABADSÁG SUNDAY MAGAZINE

A régi jó időkből:

A festő falun

A NAGY RAPPORT

Iráta: HANGAY SÁNDOR

— Öreg baba meséli tábornoknál. —

DISZES strázs, angyal-strázs
:AU a mányég kapujába.
Lehet számad, lehet csered...
Lelkek jönnek, lelkek mennek.
Nincsen olyan nagy hasárnya,
Mint az Uristen országja!

Arany terem, trónja fényes,
Azon ül Ő, — a jelölges
S a katonák mindenünnen
Nagy rapportra ide gyűnnek!
Generális, vagy házbaba,
Király vagy a császár maga,
Itt az mindegy, — nem kutatják.
Hosszu sorban áll a haptág...
S az Uristen kérdi sorra:
Mint veszed a földi sorja?
Mit tett és mint jött ideig?

— Ki volt vitéz, itt elodlik.
Császár, király, generális,
Mellühön osh ordó máris,
Mind elmondja: mért jött? mint tejt?

Hallgat az Ur. Keze intett.
Cöved lett nyomban. Szólt után:
— Egyitek sem élt máhasán,
Jutalmatok meghappjátok,
Hir sugara ragyog rátok.
De te fiam és ti többen,
Kik jöttetek összetörten,
Kiknek mellén nincsen érdem,
Mit tettetek? — Felelj! Kérdem. —

...Honvéd bakák állnak sorba.
Fejét ágyu elodorta
Az egyiknek, a másinak

Mellén szoronyrészük nyílnak.
Golyó verte ezt katonáit,
Ferehadott az eszattól,
Amíg bírta: szorta, vágta...
Ott maradt a keze, lába.
Csomkún, bémán állnak szépen...
Köcsy ragyog az Ur szemében.

Mit feleltek? Nem hallottam.
— Mihály, — szólt az Isten nyomban —
Eridj, állj a strázsraélre,
Allás pontus ki az égre
S a fejjűvő hős bakákat
Diszben várja angyalaszád.
Generálmars zengjen nékik,
Merre mennek végesvégig
S harsonával hirdessétek
A magyar honvéd dicsőségét!

ES

A kisas
A vendé
(Figyel
A vendé
A kisas
mes, az tova
egész éjjel
A vendé
gyünk a vi
A kisas
(Fölkelt
felé.)
A kisas
Vannak nap
A vendé
az orgona, h
gyon szereim
(Meniek
vendég.)
A kisas
A vendé
kapos nyitt
A kisas
A vendé
A kisas
amikor mego
kezemmel és
jó, mert ő m
étnem, amit
marad. A bot
bámban. Ha
érezem, hogy
A vendég
A kisas
(Nagy es
A kisas
A vendég
A kisas
zik. Aztán, u
marad valami
egy kicsit érz
A vendég
A kisassz
a szivarnak a
valami.
A vendég
(A kertbe
kaviesos uton.
Az ábra egy
körökbe szüki
földbe.)
A kisassz
A vendég
A kisassz
ábra és bot. Eg
A vendég

A

Most,
Egy v
A töb
Ez az
Fázik
Olyan
A pel
Ahog
Szána
Mint
Kítár
Jöjj,
Hisz a
Hogy
Nehéz
én ne
Az en
Megv

ESTE HÉT ÓRA

IRTA
MOLNAR FERENC

A történet maga nagyon esőndes. Eppen, hogy történik benne valami. Két leány szerepel benne és mind a kettő egyforma idős. Mind a kettő tizenhét éves. Az egyik a nyaralóba tartozik, a másik is ott lakik, de az csak vendég. Most mind a ketten a kis vasuti állomáson ülnek, ahol rajtuk kívül nincs senki. Az utolsó vonat most ment el Pest felé, még hallatszik nagyon messziről a szuszogása. Két kis gömbölyű akácfa levelei közt könnyű szél jár. Este hét óra.

A kisasszony: Hallod még?
A vendég: Pszt.
(Figyelnek.)
A vendég: Már nem hallom.
A kisasszony: Én még hallom, mert az én fiamat viszi. Aki szerelmes, az tovább hallja a vonatot. Mult csütörtökön, mikor elment, egész éjjel hallottam.
A vendég (maga elé néz): Most visszamegyünk a villába.
A kisasszony: Igen.
(Fülkelnek a lócaról és lassan mennek a ház felé.)
A kisasszony: Ma nagyon szép volt a fiu. Vannak napjai. Olyan széke volt, mint az arany.
A vendég: És olyan esőndesen beszélt, mint az orgona, ha akar. Nem esodálom, hogy olyan nagyon szerelmes vagy a fiuba.
(Mennek, mennek, aztán hirtelen megáll a vendég.)
A kisasszony: Mi az?
A vendég: Várj, a bluzodon fent a legfelső kapocs nyitva van. Állj meg, bekapcsolom.
A kisasszony: Nem kapcsolod be.
A vendég: Miért?
A kisasszony: Mert ez akkor kapcsolódott ki, amikor megcsókolt. Hátranyulok a nyakamba a kezemmel és érzem, hogy nyitva van és ez nekem jó, mert ő most már elment és nekem abból kell énem, amit itt hagyott. Ez nyitva van, hát nyitva marad. A botját is itt hagyta, az benn van a szobámban. Ha ne mmaradna itt utána soha semmi érzem, hogy utána mennék.
A vendég: Utána mennél?
A kisasszony: Utána én.
(Nagy esőnd.)
A kisasszony: A dohány is itt marad.
A vendég: Milyen dohány?
A kisasszony: A szivardohány. Mert szivarozik. Aztán, mikor nagyon megcsókolt, a szájamon marad valami nagyon kevés annak a szivarnak a füstjéből. Ezt mindig egy kiesit érzem. És ezért nem lesz vacsorálva.
A vendég: Az nincs magyarul: nem lesz vacsorálva.
A kisasszony: Még se lesz vacsorálva. Mert ha vacsorázom, elvesz a szivarnak az íze, pedig az is azért van itt, hogy itt maradjon belőle valami.
A vendég: Hova megyünk?
(A kertbe érnek. A kertben van egy pad, a pad előtt kavicsos ut. A kavicsos uton, a pad előtt ábra van a földön, ábra, a mit bottal rajzoltak. Az ábra egy esigavonal, amely nagy körben kezdődik, egyre kisebb körökbe szűkül s végre egy ponton áll meg, ahol a bot belefúródott a földbe.)
A kisasszony: Látod ezt az ábrát?
A vendég: Látom.
A kisasszony: Ezt is ő rajzolta. Tehát most van: kapocs, szivarfüst, ábra és bot. Eppen elég jövő vasárnapig.
A vendég (áll és nézi az ábrát): Most mit csinálunk?

MOLNAR FERENCZ

A kisasszony: Most én bemegyek a szobába és naplót írok. Neked nem szabad ott lenned. Egy óra múlva kijövök. Addig sétálj a kertben.
A vendég: Jó, addig majd sétálok.

A kisasszony: Most jó virágszag jön ilyenkor a mezőről és lehet hallgatni a tücsköket, mert már kezdik.
A vendég: Én majd sétálok addig és szagolom a virágszagot és hallgatom a tücsköket.

A kisasszony: Itt a botja, vigyázz rá. Én bemegyek írni, mert sok gondolatom van.
A vendég: Nagyon sok?

A kisasszony: Több, mint neked. Aztán ha beírtam mindent a naplóba és kijövök, már semmi gondolatom nem lesz. (Bemegy a házába.)
A vendég: Én itt maradok.

(Most esőnd van a kertben és most jön a mezőről a virágszag és a tücsökverseny. Én langyos hullámokat hajt a szél és vékony, hosszú füvek meghajlanak, amikor jön. A vendég leül a padra és kigombolja a nyakán, hátul, a blúza legfelső kapcsát. Aztán a zsebébe nyúl és egy szivarvéget vesz elő. Nézi az ábrát, ami a földre van rajzolva. És mellette a padon a fiu botja. Most a szivarvéggel megdörzsöli az ajkát, mint ahogy a színésznők szokták pirosítóval. Aztán szép nyugodtan hátradől a padon és lehunyja a szemét. A szemé sarkában lassan, nagyon lassan elterpszkedik egy kis köny, amely azonnal leszaladna az arcán, ha kinyitná a szemét. De nem nyitja ki a szemét. Így marad egész negyed óráig, aztán hallja, hogy jön valaki. Most leszalad a kis köny.)
A kisasszony (jön tőllal a kezében): Te, hogy írják...

(Elakad. Nézi a vendéget.)

A vendég: Tessék?

A kisasszony (egész halkán): Mit csinálsz?

A vendég: Semmit.

(Most nagyon versenyeznek a tücsök, olyan nagyon, hogy az egész világot telezúgják.)
A kisasszony: Neked nyitva van a legfelső kapocs a bluzodon.

(Nézik egymást.)

A vendég: Én...

(Most megint hallgatnak.)

A vendég: Én... (fülkel a padról.)

A kisasszony: Vigyázz, rá ne lépj az ábrára.

A vendég: Én vigyázok. Nem lépek rá az ábrára, ne félj. Nem lépek én rá erre az ábrára, most már nem tudom tagadni, bevallom, nem tudok rálépni az ábrára.

A kisasszony: Hát most mi lesz?

A vendég: Elutazom haza.

(A kisasszony nem felel. A virágos szél hajtogatja a hosszú füveket. A vendég mosolyog, de a szája széle lefelé húzódik. A kisasszony felveti a fejét makacsan, kegyetlenül és látszik a szép nagy szemén, hogy nyugodt. Aztán a vendég lenéz, de nyitva van a szája, mert nagyon mélyről lélegzik. Valahol nagyon messze egy idegen vonat dübörög. Este félnyolc óra.)

A FECSKE

LÖRINCZY-GYÖRGY

Most, hideg ősszel, erészünk alatt
Egy vézna kis fecske visszamaradt.
A többi mind keletre költözött,
Ez az egy meglapul ajtónk fölött.
Fázik és éhezik bizonyosan;
Olyan rongyos nyári gunyája van!
A pelyhe, a szárnya ütött-kopott,
Ahogy megtépték a zivatarok.
Szánakozóan fordulok felé,
Mintha baját szívem mind érzene,
Kitárok neki ajtót, ablakot:
Jójj, jójj be hozzánk, szegény elhagyott!
Hisz arravaló az ember keze,
Hogy a gyöngéket megvédjük vele;
Nehéz utak elkésett vándora,
Én nem hagylak el, nem hagylak soha!
Az emberszívben ne csalódj, gyere,
Mégvéd kis házam meleg tüzhelye.

De nem jön. Csak ott gubbaszt szótlanul,
Reszketve, éhen, vigasztalanul.
És dideregve várja a halált,
Mely csontkezeivel már körülte jár.
Növendék csőre panaszosan tátog,
Mintha vádolná az egész világot.
Bágyatag vágytól pislogó szemével
Fejem fölött a messzeségbe néz el,
Távol ringó Oceánokra, hol
Tán hűtlen párja mostan vándorol.
Majd lehorgasztja csüggedten fejét,
Hallgatása olyan hangos beszéd!
"Emberbe bizzam?!..." Gunyosan nevet...

Büszke kis koldus! Én megértelek!

Szénhiány Budapesten

Az utolsó szén

A NÉGYES

Pantalon!

SIKERULT bár, ugy-e, nagyságos asszonyom! Ilyen jól csak ebben a házban lehet mulatni... Nem igaz?
 — Csak a hőség ne volna akkora!
 — Igaz... (SSzünet.) Ámbár én inkább fázom.
 — Ugy tudom, hogy a hőség is relativ fogalom, mint anyai más. Sokat bálozott az idén!
 — Nem tulságosan sokat... Tulajdonképpen ez az első bálom.
 — Pedig volt a farsangon egy pár remek multság.
 — A remek is relativ fogalom. (Szünet.)
 — Nem is képzeli, mennyire örülök, hogy magával táncolhatok, nagyságos asszonyom... Látásból már régen ismerem... Nagyon régen! Nagy bámulója voltam mindig és tiszter is kerestem az alkalmat... Nini, eltört a legyezője!
 — Még a kocsiiban... De akar nekem egy szivességet tenni?
 — Parancsoljon!
 — Ne szólítson asszonyoknak, mert leány vagyok...

Eté!

— Kimondhatatlanul restelem az ügyetlenségemet... Főbe löni való ügyetlen voltam!
 — Szót sem érdemel. Nem is bántott, csak szerénységéből kellett tiltakoznom az asszony cím ellen... Az asszony mégis nagyobb sarzsi, mint a leány... Ez a multságos kis epizód különben jól jellemzi a helyzetet.
 — Miféle helyzetet?
 — A mienket, amelyet én elég furesának találok... A táncos párok már sorban állottak, amikor a házigazdánk észrevette, hogy egyedül ülök a sarokban. Maga éppen akkor jött ki a kártyaszobából. Körülnézett és ásitozott. Ötször egymásután...
 — Megolvastá?
 — Lelekiismeretesen. Azt hiszem, egy kényelmes diványt kerestem éppen, hogy kipihenje a tarokk fáradalmait, amikor a gazda meg a két fia ostromolni kezdték, hogy táncoljon velem... Először az ösmert lovagiaságára hivatkoztak, azután csábító színekben esetelték az én testi és lelki bájaimat... Maga Zrinyi Miklósként védte magát, de végül kivánsi lett... "Melyiket?" kérdezte. Meglátott és én győztem... Lássza, erre büszke vagyok!
 — Büszke arra, hogy kiforgatta valójából az igazságot? Mert az igazság az, hogy maga nem akart táncolni... Egész este egy lépést sem táncolt. Most is csak azért szánta rá magát, hogy sorba álljon velem, mert szükség volt egy kisegítő párra... Az áldozat tehát maga és fogadja ezért igaz részvételemet...

Poale!

— Nem akarom a szenvedését fokozni, kedves uram, azért beszéljünk másról. Mondja, kiesoda maga tulajdonképpen?
 — En?! Ejj, hát egy frakk vagyok, egy fehér nyakkendő, egy plasztron, egy pár lakkecipő... — a többi ugyis mellékes.
 — Elhallgatta egyéniségének egy fontos alkotó részét...
 — Mi az, ha szabad kérdeznem?
 — Egy óriási adag hiúság.
 — Ah!
 — Meglehetősen hiunak kell lennie, mert rossz néven veszi, hogy nem ösmerem magát, akit az egész világ ösmer... Nyugodjék meg tehát, én igen jól ösmerem a táncosomat. Tatáry István, közönségesen Istók, némelyek szerint Pista... Római katolikus, harminc esztendő

Szénhiány Budapesten

Mivel fűt a redakció

IRTA HERCZEG FERENC.

és tarmezei bírtokos... Az édesatyja főispán, az édesanyja pedig MeMzey bárónő...
 — Nem tudom, hogy mit bámuljak jobban, az emlékezőtehetségét, vagy a szeretetreméltóságát?

Pastourelle!

— Szabad megnézni! Nagyon esinos legyező! Ez a rózsza remekül van festve...
 — Nem én festettem. Ugy vettem.
 — Nem szokott kézimunkával foglalkozni, nagysád?
 — Gyűlölöm a kézimunkát. Csak a biciklizést szeretem, de azt nem lehet kézi munkának nevezni. Maga szereti?
 — Férfiaknál utálok a biciklit, de a hölgyeknél imádom.
 — Hölgyeknél mindent imád! Mondja különben, hányadik figurája ez a négyesnek?
 — Gondolom a harmadik.
 — Tehát még három! Nos, ha így van, akkor ne vegye rossz néven, ha most egy töredelmes vallomással könnyíték a lelkiismeretemen... Én asszony vagyok és nem leány.
 — Ah, egy női Proteusz!
 — Ennek az alakoskodásnak meg van a maga oka... Én ugyanis azt a megfigyelést tettem, hogy vannak fiatal urak, akik asszonytársaságban kedvesek és elmések, de leánytársaságban majdnem hülyék. Viszont vannak urak, akik a leányok között nagy megállják a helyüket, de asszonytársaságban hasznavehetetlenek!
 — És engem melyik esoporthoz számít?
 — Azt csak az utolsó figura után mondhatnám meg!

Trenitz!

— Ön mulat rajtam, kisasszony, vagy nagyságos asszonyom, de könnyű önnek, mert tudja, hogy ki vagyok, én pedig a sötétben botorkálok.
 — Tehát világot fogok önnek gyújtani... A nevem Laczfay Sándorné... Négy év óta asszony vagyok, tetőtől talpig asszony, bár gyermekeim nincsenek... Ha meg akarja ösmerni a jellememet, szívesen becsátom rendelkezésére a nyersanyagot: jószívű vagyok, kissé hirtlen, néha elég elmés, néha rémitően ostoba... Kedves szíнем a piros, kedves foglalkozásom a tenisz, a bicikli és a dohányzás, kedves szerzőm d'Annunzio, kedves italom a pezsgő... Most mindent tud!
 — És az ura?
 — Róla ne beszéljünk!...
 — Mindent tudok és ön is tudja, kétségkívül, hogy imádsra-méltónak találok!
 — Ha nem találna annak, miért szorongatná akkor a kezemet?
 — Minő csipős! Ezt nem érdemeltem meg...
 — Aj, barátom, én gyűlölöm ám a szentimentális férfiakat.
 — Igaza van! De ha csak ennyi a kifogása ellenem, akkor sohasem fog meggyűlölni.
 — Magam is úgy sejtem... De ennyi őszinteségemért megérdemelném, hogy maga is őszintén válaszoljon egy kérdésemre...
 — Kérdezzen, az őszinteség nekem specialitásom.
 — Mikor fölszólították, hogy táncoljon velem, maga sokáig habozott... Aztán meglátott, végigmért és nemhabozott többet... Mi volt az oka gyors elhatározásának? Mit látott rajtam, ami oly hirtelen megnyerte a tetszését?
 — Őszinte leszek! Megláttam a lábát. Bolondja vagyok a esinos láb-

(Folytatás a 12-ik oldalon)

A
U

törődött,
elmélked
ágyban
nem is f

bennünk
dik éve
ünnepele
Az embe
Az a

gem agy
a kend
nek, —
egy jó
multa a
kend. Ak
egy kiesi

— Az
ellene se
ga véle
mert nem
gitségük
hogy négy
vasztania

salnia nek
annyira a
nia. És ü
ta, de ug
amennyire
össze kel
okán, de

a Duna e
nines dolg
ben tartan
igyekezni,
ba ne boe
a munkás

nagyváros
próbálni k
segíteni, k
munkája r
igazság le
hajóslegény
ennek az

más-ór tele
két disznó
ten, ő vis
aranygomb

— Az ass
— Gaz
ben a ruhá
kapna fele

A szeg
de az ura
szedte a k
ba. Az ajt
inkább mag

— Hus
a szent ün
rult, csak
asszony me
soha még.

várta, mi
mikor az
esupa zuzu
hiába szólo

— Hol
— Mér
ettől fölme
— Ked
— Ne

mogorván
tigris a ka
és alá járt
— Nem
volt! —
kedten.

Az asszo
huzta a pap
hallatszott
sága. Majd
érzékenyke
való beszéd
— Gyors
velem ken
balta a sar
pantson ken
A mun
pa elmével
jében, vére
lyen esend
oduban. Ne
valamit. Ta

IRTA:
BRÓDY SÁNDOR

A HUS

UNNEPRE való husról kellett gondoskodni. Már szombat volt, a nagy ünnep előtt való. A hajólegény — öreg, törődött, de vállas ember — erről a tárgyról elmélkedett a felesége előtt, aki negyedik éve ágyban fekvő beteg volt, főzni nem tudott, de nem is igen volt mit:

— Az isten — mondá a hajólegény — bennünket még azonkívül is megbüntet, negyedik éve száraz babbal, krumplival és tésztával ünnepelünk! Az este, meg, meg nem lesz hus. Az ember már egészen pogány lesz.

Az asszony sóhajtott:

— Az, az, mért nem is üt kend már engem agyon? Negyedik esztendeje megiszom a kend husát orvosságban. Ha én elpusztulnék, — de mit is akar velem a jó isten? — egy jó idejű szakácsnét, aki bent Pesten tanulta a sok emberre való főzést, elvehetne kend. Akinek csak a lába rossz; az is csak egy kiesinyt.

Az ember nem szólt a terv mellett, de ellene sem. Meg volt az egészé dologról a maga véleménye. Egészen kifogásolta a nőt, mert nem volt annak gyereke, aki most segítségükre lehetne. Nem helyeselte azt sem, hogy négy esztendeje neki magának kell kotyvasztania, ha valamit enni akar. Mosnia, valsalnia neki kell magára, sőt az asszonyt is, — annyira amennyire — neki kell tisztán tartania. És ünnep előtt, mint most is megmosdatna, de úgy, hogy rája se nézett. Egyébként, amennyire lehetett, külön élt. Télen azonban össze kellett szorulniok, a nagyobb meleg okán, de azért is, mert a hajók nem jártak, a Duna csak áloméleket él, a hajólegénynek nincs dolga vele. Épp az állomást kell rendben tartani és ha jön a jég, mint most is, igyekezni, hogy a hid gerendáival heves vitába ne bocsátkozzék. Még jó szerenese, hogy a munkás állomása a szigeten volt, közel a nagyvároszhoz ése néha bemehetett szerenését próbálni keleti eredetű, lomba hordároknak segíteni, kocsit tölteni, pakkot vinni. Előkelőbb munkája nem is akadhatott, mert hogy teljes igazság legyen a dologban, nem volt valódi hajólegény, kinevezett stéger, hanem csak ennek az alkalmazott segédje. Az igazi állomás-őr telen hazament a maga halászfalujába két díszmót ölni és aludni. Ő maradt a szigeten, ő viselte a hivatalos ruhát is, a nagy aranygombokat és a tengernagyi sipkát.

Az asszony vigasztalta az urát:

— Gazdám, — mondá, — olyan kend ebben a ruhában, mint egy katonatiszt. Kend ne kapna feleséget!!

A szegény asszony hízelt, ahogy tudott, de az ura többé nem hallgatott rá, a vállára szedte a ködmönét és befelé indult a városba. Az ajtóban mondott csak annyit, azt is inkább magának:

— Husra vagyok éhes. Hust akarok enni a szent ünnepen! — A kis kék szeme elborult, csaknem barna lett és villogott. Az asszony megrémült tőle, nem látta ilyennek soha még. Befordult a fal felé, szundított és várta, mi fog történni. Sötét délután volt, a mikor az ember hazatért, szakálla, bajusza esupa zuzmára, még a szó is befagyott, hiába szövegelt az asszony:

— Hol volt kend?

— Mért nem iszik kend egy kis pálinkát; ettől fölmelegedne!

— Kedves gazdám, már csak várja ki!

— Nem várok többet! — szólt az öreg mogorván és mint egy keshedt, de még vad tigris a kalitkában, föl és alá járt a faoduban.

— Nem várok; elég volt! — ismételte rekedten.

Az asszony a fejére huzta a paplant. Az alól hallatszott tompa imádsága. Majd meg száraz, érzékenykedés nélkül való beszéde:

— Gyorsan végezzen velem kend! Ott a balta a sarokban. Csak egyet. Nagyt kopantszon kend erre a fájdalmas fejemre.

A munkás nem szólt, hallgatott. Tompa elmével hallgatta azt a vad vihart, ami fejében, vérében zugott. És hallgatott: milyen esend van odakin. Szétnézett előbb az oduban. Nem tudta, mit keres, de keresett valamit. Talán azért, hogy összetörje, vagy

hogy eladja. A pusztá tüzhelyen egy nagy fazékban meleg víz főtt, siralmasan, lassan, egyedül. Az asszonynak egy ócska, sárga fejkendője lógott egy szögön. Ruhája régen nem volt már, mivel az orvos is megmondta, hogy arra alkalmasint nem lesz szükség. A munkás leszakította a kendőt a szög-ről és odadobta az asszonynak:

— Vedd föl.

Tisztálkodjék, nem hallod-e, hogy harangoznak!

Csak ő hallotta. Még némák voltak a templomtornyok. — Szokatlanul esendes és nyugodt minden. A beteg asszony kibátorodott a takaró alól és beszélgetni próbált:

— A vásárcsarnokban volt kend? Elkésett? Mind hazahurcolták a holmit? Az uri asszonyok meg a szakácsnők kezéből azok a síhederek kiszedik a kosarat, erővel kiszakítják, azokat verné meg az Isten! Törvényt erre, hogy miért nem hoznak!

— Megmondhattam volna kendnek előre, hogy így lesz; kár a cipő talpát koptatni. De kend nem hallgat rám. István, kendnek a nagy, játékos boltok elé kellett volna állani.

A munkás kinjában fölvetett és nem mondta el az ünnepi husról való mai keserves — hősi harcát. De nem is bírta volna elmondani, mert nem tudott számat adni magának sem arról a hatásról, amit rá a drága, piros hussal színültig tele csarnok tett. A kibontott gyönyörű, kívül hófehér dísznők amint százszámra lógnak a vaskapesokon. Egy mézár-szék az egész városrészt — egy vaspalotában. Gyönyörű majorság, mind tisztán megölve, nem él, mégis olyan, mintha élne. És mind kapkodják, hordják, viszik szanaszét, kilószám, mázsaszám, mintha ingyen adnák. Csavargósrban lévő férfiak és nők jönnek, nem is alkudnak, viszik. Nevet a tenger hus, a vökök, a kövér asszonyok, a gutautéses vendéglősök; kiabálnak a kofák. Valami kegyetlen erős — de nem rossz — illat megkábította a hajólegényt, nem tudott kinalkozni sem, hogy egy félkiló husról akár egy mázsát is cipel haza, akárkinek. Támolygott, boldogul kérdészködött, vitába elegyedett fiatal csavargókkal, míg egy rendőr megszólította:

— Öreg, min jártatja kend itt azt a huncut szemét. Még hozzá ragad valami!

Megijedt. Majdnem eltáplálták a gondolatát. Csak hogy lopni nem akart, rabolni azonban, — ehhez hirtelen támadt valami kedve. Összeborzongott ettől a guszustól, összeszedte magát és meg sem állott hazáig. Itthon azonban megint összevazarodott a sok, eddig ismeretlen vágyakozástól, amelyek benne hirtelen föltámadtak. Elkévdvetlenedését, megaláztatását valami cselekedetben akarta kifejezni. Esetleg felgyújtani azt a faalkotmányt, amelyben összeszorulva él egy munkátlan beteg öreg asszonnyal! Egy baltával nekiesni kint a sziget díszfáinak! Keresni valami jó tartós kötelet és végezni magával, kitölteni a haragját saját magán! Mért hogy annyira elesett és becsutott, hogy karácsonyra nem tud enni, keríteni egy kis húst! Mindezek mégis hirtelen villanások voltak, a zürzavart, amely benne támadt, egy gondolat világította meg, azt is az az asszony adta és táplálta.

SZUNYOGH BARNA

Fényes utcák...

Fényes utcák, kirakatok, cifra népek!
Ujra itten kintettek mendégdek...
Nem árulnak a pompátok, a ruhátok!
Óh, mert hiszen képelethben messze járok.

És amíg a fényes utcát egyre járom:
Ezenbe jut egy-egy dalos imádságom...
Előhajtom, elrohogom nagyívte...
Talán elszáll kis faludba, — a szivembe.

BRÓDY SÁNDOR

— Mit gondolkozik? István! Nekem is jobb, magának is jobb!

— Jó! — mondá a férfi és a szája már összetapadt a láztól. Már nem tudott gondolkozni, eszébe se jutott, hogy azután még rosszabb lesz a sorsa, megtudják, börtönbe kerül,

talán az életét is elveszik. Semmi következtetést nem látott, csak egy tényt: élete utjából eltakarítani ezt a haszontalan terhet, aki hűdötten, csaknem élettelenül fekszik, csak az esze, a gyomra és a nyelve él még. Az is lassan, akadozva forgott:

— Miért is akasztottam én kendre, amikor mindég göthös voltam. Most úgy cselekszik kend velem, a hogy megérdemlem. Cselekedje, nő!...

Már csakugyan kezdtek a munkát a budai harangok.

A jégtáblák is megakadtak a stég cölöpein és rángatták a hajósemer oduját. A munkás esze másutt járt, de a lába kivitte, meg nézte, nines-e valami baj? Körül is nézett, nem jár-e valaki a tájékon. Nagy fekete némaság volt minden. A Duna jege is elült, amint a hajóhidhoz ért. A munkás szénézett és megállapította, hogy minden rendben van, sehol ember, vagy valami más élő, aki láthatná, amint készülődik, amint cselekedni fog. De amint befelé indult, mégis halott valami neszelést a part felől. Lassan lebandukolt, amerről a hang jött, letérdelt a parton és a sötétben kinyújtotta a kezét a feléje uszó jégtábla felé. Két össze fázott-fagyott, még gágogó vadkaesa nyakát fogta meg. Azok neszeltek, mozgolódtak, jöttek feléje az éjszakában. Az állatok alig ellenkeztek, nem lehetetlen, hogy valami homályos sejtésük volt arról, hogy a jó isten küldte le őket, egy darab jégen, valahonnan messziről, a Vág völgyéről... Jöttek, sietve, éjjel, nappal, a lábuk, a szárnyuk odafagyott a jéghez. Különböző kövérek voltak és sem nem fiatalok sem nem öregek.

— Hus, hus, a legfinomabb hus! — kiáltotta el magát a munkás. Vitte be, mutatta az asszonynak, akit anyjúnak nevezett. Az, az ágyban, ülve ölte meg — mert az asszony ezt jobban tudja — a két jámbor madár állatot. A hagymát is ő aprította fel, még egyszer kifejtette minden asszonyi erejét és ügyességét. Olyan volt, mint régen.

Éjfél felé még meg is csókolták egymást:

— Főzők én még kendnek, de olyan paprikásat, István!

— Veszek én még neked új szoknyát, de pirosat!

— Valljad meg István, úgy éltünk mi mint két galamb!

A férfi beismerte. Az asszony még beszélgetni óhajtott. De a férfi elhallgattatta:

— Hust ettem, hussal vagyok teli. Most már aludni akarok.

Nagy nyugodalomban, szépen elszenderedtek és alkalmasint — amennyire embernek egyáltalán lehető, — boldogok voltak.

A SZÉPSÉGVESZENY
eredményét

1920 JANUÁR-HÓ 4-ÉN

megjelenő számunkban hirdetjük ki.

Ekkor kezdjük meg a fényképek visszaküldését is.

EGYRŐL-MÁSRÓL

IRTA
FARKAS PÁL

ADONY-SZABOLCS után két úriember jött át az étkezőkocsiba. Jól megtermett, kissé kövérkés urak voltak, az egyik fekete aktatászkát vitt magával és a méltóságos címre hallgatott, a másik alighanem képviselő volt; mert sokat emlegette a Házati, a pártértekezletet és a mentelmi jogot. Szembe ültek velem és így bőséges alkalom nyílt, hogy politikai, társadalmi és gazdasági nézeteket alaposan megismerjem. Nemsokára reáérttek az iparpártolásra.

— Ettől az új egyesülettől sokat várok, — mondotta a méltóságos. — Az alakuló ülés igen jó benyomást tett reám.

Az újjával reabökött egy hírlapra, amely előtte feküdt. A képviselő bólintott.

— Magam is azt hiszem, hogy az iparpártolási mozgalom sokat várhat tőle. Ámbár az elfogadott határozat szövegével nem tudok teljesen egyetérteni. Hibáztatom ezenkívül, hogy nem küldtek ki propagandabizottságot.

— Gondolod, hogy kellett volna? — Feltétlenül, méltóságos uram. A propagandabizottságok hiánya több iparpártolási egyesületben már igen érzékenyen megboszosztta magát. Egy ilyen fontos kérdésben, mint a magyar ipar pártolása, kissé körültekintőbben kellene eljárni. Pincér, hozzon még egy üveg kiszűblit.

A kocsis szögletében egy alacsony vigéformájú ember ült. Ő is végighallgatta a magyar ipar apotézisát és láthatólag fölleskedett. Mikor a pincér elhaladt mellette, odahívta.

— Hozzon egy üveg Szalvator-vizet.
— Sajnálom, nem tartunk.
— Hát hozzon egy üveg mohai Águst.
— Az sincs.
— Hát hozzon szántóit, vagy borszékit, vagy szlatinait, vagy...

— Egyiket sem tartjuk. Giszűblit vagy kristályt tessék parancsolni.

A vigéformájú ekkor hazafias dübbe jött. Lehet, hogy a parlament közelsége izgatta, de körülbelül a következő beszédben tört ki:

— Hát ez mégis abszurdum, kérem. Az ország tele van kitűnő savanyúvízzel, alig van megye, amelynek ne volna meg a maga elsőrendű forrása és a magyar államaságon nem lehet magyar természetes ásványvizet kapni. Vagy a giszűblit kell innom, vagy azt a szénsavas kristályt, amelyet azért ajánl a pincér, mert egy fillér van a dugó alatt az ő számára. Nem elég, hogy az ásványvizet nem tudjuk exportálni, hogy az egész Keleten haszontalan szénsavas kutyvalékot isznak, még a saját hazánkban is szó nélkül túrjuk, hogy az idegen víz monopolizáljon minden háló- és minden étkezőkocsit. Bizony, bizony, amikor a magyar iparpártolásról annyi szó esik, érdemes volna erre is gondolni.

A félszemével odasandított az urak asztala felé, hogy vajjon milyen hatást tett reájuk. Láthatólag olyasvalamit várt, hogy odahívják, szóba állanak vele, vagy legalább is helyeselnék. Mindez azonban nem történt.

— Kellemtlen, hangos pasasok ülnek be az étkezőkocsiba, — mondotta halkan a méltóságos. — Mindenképpen jó volna, ha a második osztályú utasoknak külön terítéknek.

A képviselőnek nagyon tetszett ez az idea.

— Akkor legalább nyugodtan beszélhetne az ember. Mert látod, még azt akartam mondani, hogy ebben az új iparpártolási akcióban arra kellene a fősiylt fektetni, hogy a propaganda-bizottság...

Szégyenkezve bevallom, hogy nem figyeltem tovább, hanem olvasni kezdtem. Pedig bizonyára még igen tanulságos dolgokat hallottam volna. Csak egyszer rezzenem föl, amikor a képviselő ur erőlesen reácsengetett a pincérre. De nem volt semmi baj, csak egy üveg Moet et Chandont hozatott és két üveg giszűblit hozta.

Zágráb után a mozdony éktelenül füttyülni kezdett. Mintha csak a mozdonyvezető a fejébe vette volna, hogy minden alvó utast biztosan fölkeltsz, szimmetrikusan variálta a rövid és hosszú süvitéseket. Egy ideig elkese-rpedve hallgattam, azután kibujtam a fülkém-ből. Ekkor konstataáltam, hogy a mozdony ugyan füttyül, de a vonat áll.

A hálókocsikalauz teljes hosszában feküdt a földön és békésen aludt. Tőle tehát nem kaphattam felvilágosítást. Keresztül léptem rajta és kiszálltam.

Szép, esendes, meleg éjszaka volt. Egy kalauz éppen mellettem surrant el, azt megfogtam.

— Hol állunk?
A kalauz meglehetősen határozatlan moz-dulatot tett:

— Valahol Ogulin előtt.
— És miért állunk?
— Valami baj lehet a vonalon.
— Mennyi késésünk van eddig?
— Lehet vagy negyven pere.
— És mennyi lesz Fiuméig?

A kalauz föltekintett az égre. Valószínűleg azt akarta ezzel jelezni, hogy merész jó-slatokba nem bocsátkozhatik.

— Mondja csak, — kérdeztem ismét. — Miért van most mindig késés? Évek óta sokat utazom, de ilyen rendetlen vonatjárás még soha sem volt. Csakugyan passzív rezisztenciát folytatnak?

A kalauz ekkor igen különös feleletet adott. Jókérdően vigyorogni kezdett és azt kérdezte, hogy van-e szivarom. Láthatólag nem volt egészen józan.

— Barátom, maga ma este kissé többet vett be a kivánatos jókból, — állapítottam meg.

Hevesen megrázta a fejét.

— Hogy gondolhat ilyen a nagyságos ur. Nem ittam többet két pohárnál. Azt is csak azért, mert gyűlés után mindenki ivott.

— Hát gyűlésük volt az este?
— Volt bizony. Olyan bizalmat szavaz-tunk a Lengyel Zoltán nagyságos urnak, hogy na. Az ám az igaz ember.
— És más nem történt a gyűlésen?

Tél

*A téli táj felett virraszt a holdvilág.
A fákön mindenütt ringó kristályvirág,
Gyémántos, lilium, jüzér, opál-harang,
Amelybe hangtalan sóhajba fult a hang.*

*Az erdőn, a mezőn jenséges, büszke csend,
Rezeg a holdsugár, úgy reszket, szinte zeng.
S a szemhatár felett szikrára összeér
A kék gyászaldachim s a hószin szemfödél.*

*A lelkiünk képe ez: ha ráborult a tél,
Fáradt sóhajba fult a lázas szenvedély;
Visszont a szemhatár túlulni kezd: szabad,
Es kristályprizma lesz sok felénk gondolat.*

*A lelkiünk oly nyugodt, miként a téli táj,
A lelkiünk oly nyugodt, oly tiszta s oly hideg...*

Balla Irma.

— Bizalmatlanságot is szavaztunk.
— Kinek?

— Nem mondhatom meg, mert még hivatalos titok. De majd kiséül és akkor nem teszi ki majd az ablakába a... no most majd ki-mondtam a nevét.

Egy ellenőr jött el mellettünk és az utolsó szavakat, úgy látszik, meghallotta. Megállt.

— Ez a sok gyűlésezés, bizalom, bizalmatlanság a baj, — szólt azután közbe.

A kalauz mérges pillantást vetett feléje.

— Ne féljen, nem vagyok spiceli, — mondotta a másik, — én is szívemen viselem a közös ügyet. De ami igaz, az igaz. Harminc éve vagyunk a Mávnál, de ilyen állapotok még nem voltak. A fegyelem lazult meg, uram és hiába, a Mávnál éppen úgy kell a fegyelem, mint a katonaságnál. De az emberekkel ma már nem lehet beszélni. Szégyen, gyalázat, hogy majdnem minden nap történik baj a vonalakon. Azelőtt ez nem volt így. De amióta maguk parlamentet játszanak, sem a személyzet, sem az utasok nincsenek biztonságban.

A kalauznak hihetőleg súlyos ellenvéle-ménye volt, de nem fejtette ki. Minden vára-kozás ellenére ugyanis a mozdony abbahagy-ta a füttyülést és indulni kezdett. Sietve mász-tam vissza a ketteembe.

...Másfélóra késéssel érkezünk Fiumé-ba. A pályaudvaron egy rikkanas valami helyi lapot disputált reám. Az első oldalon vas-tag betűkkel állott, hogy Karánsebes mellett ismét vasuti szerencsétlenség volt. Többen életüket is veszítették.

Abbáziában egy öreg képviselővel találkoztam össze. Annak mondtam el a vasuti tapasztalataimat.

— Iparpártolásról beszélünk és nem segí-tünk a legprimitívebb hiányokon sem. A leg-tecesebb kincsünk, a vasutunk, pedig egyre romlik, egyre romlik. Azok odaát bizony nem beszélnek, hanem tesznek.

— Annak is nagyobb a füstje, mint a lángja, — dörmögött az öreg. — Nem tesz-nek azok sem annyit.

Beszélgetés közben hazértünk. A szálloda portása odanyújtotta mindkettőnknek a délelőtti postát.

Ahogy bontogattuk a leveleket, az öreg ur egyszerre csak nagyot esapott a térdemre.

— Hát ez mégis csak sok. Miesoda ellen-ségem esufolt meg így. Nézd csak öcsém, mit küldtek a nyakamra.

Az a valami, ami annyira dühbe hozta, egy ártatlan prospektus volt. A semmeringi szálloda — magyar nyelven — köriratot küldött neki is, amely a Semmering mindenféle előnyeit alaposan földiesértte. A címzés kü-lönben egészen kifogástalan volt.

— Ki az ördög küldheti a nyakamra ezt a papírost?

— Sohse pattogjon, bátyám, — mondot-tam én. — Ezt a papírost én is megkaptam. Sőt ha sorra nézi a leveles rekeszeket, ott találja minden vendégnek a címere küldve. Ahány nemzetiség van, annyiféle nyelven nyomtatják és címzik. Mert a semmeringi rémetnek van esze és ilyenkor tavasz felé bekéri minden nemzetközi nagy szállodának a listáját és minden vendégnek elküldi a ma-ga írásait. A szálloda a legbiztosabb cím, aki már elutazott, annak utána küldik.

Az öreg a fejét csóválta.

— Agyafurt nemzetség az osztrák. De ezért jó volna, ha a mieinknek is volna annyi eszük.

— Ne féltsz a mieinket, bátyám. Azok is megteszik a magukét. A külföldre ugyan nem küldenek reklámot, mert kár a jó Isten dol-gába avatkozni, de azért ők sem alusznak.

— Valameylest igazságod van, öcsém. Alkatomadtán majd írok is minderről egy nagyobb vezércikket.

Pa
K IS
épp
gas
te
nagy tégl
is nézte
fiu jött,
asszonyok
got a lán
varrást; d
biskol, a
ifju india
vált a mis
Arroyo as
amint me
ablakát, m
me elől a
beállított
megmondta
el akarja
komoly Pa
— Igen
még egy é
érzel, legye
Andreo
de engedé
hessen mag
atya meg
alatt kéze
között. Akk
tette türelm
ment a fóu
kérjen.
Padre Ar
nácán sétál
— Orion
mindig régi
talokat, —
vární fogsz
türelmetlen
asszony o
mint az al
éretlenül sa
nyu; ha m
érik, tes
minden ér
künknek;
tulértet
fonnyad s
je, hogy leha
jon a fá
Most eréd
hozz vasár
ra özet, a s
luis obispó
szanta barba
rend főnök
jönnek hozzá
ebédre.
Andreo el
serevede m
Es amint P
ablakára
zett s meg
ta azt a
ragyogó
met, láng
borult sz
Senki sem v
közel. Jele
megérintette
lányyal, ho
a fal egy n
lásába leve
fog tenni.
Pilar mo
már, a m
járt, kelt
kert fái kö
vagy fonn
tornácón, n
te, nézte a
lat. Tudt
hogy Andr
lyukat és r
ta s csakugy
gy napon e
kis nyílás n
tatta, hogy
szén van m
kájával. De
gyan ká p
meg a levele
Az öreg
ügyelték raj
tervét. Kért
kertet, hová
tiliai rózsát
— Helyes.

Padre Arroyo bosszuja

ANGOLBOL FORDÍTOTTA SZÁSZ ZSOMBORNÉ

KIS ABLAKBÓL, ahonnan éppen csak túllátott a magas falon, amely körülvette a santa-inesi misszió nagy téglapületét, reggel is, este is nézte Pilár Andreot, amint a fiú jött, ment az udvaron. A vén asszonyok adtak ugyan elég dolgot a lányoknak, szövést, fonást, varrást; de az öreg könnyen elbóbiskol, a fiatal pedig éber. S az ifjú indián, aki a legjobb vadász volt a misszióban s látta el Padre Arroyo asztalát öszel, fogolylyal, amint ment, addig nézte Pilár ablakát, míg el nem takarta szemé elől a köd. Egy nap aztán beállított Padre Arroyohoz s megmondta, hogy szereti Pilárt s el akarja venni. De a jószágos, komoly Padre megrázta fejét:

— Igen fiatalok vagytok. Várj még egy évig s há akkor is úgy érzel, legyen tied.

Andreo nem mert ellenkezni, de engedelmet kért, hogy építhessen maguknak házat. A szent-anya megengedte és egy hónap alatt készen volt a ház a fűzfák között. Akkor pedig újra elvesztette türelmét s még egyszer fölment a főnökhöz, hogy engedélyt kérjen.

Padre Arroyo a misszióház tornácán sétált a napon.

Orion, — mondta neki, — mindig régi neveken hívta a fiatalokat, — nem mondtam, hogy várni fogsz egy évig? Ne légy türelmetlen. Az asszony olyan mint az alma, éretlenül savanyu; ha megéri, tetszik minden, érzékünknek; ha túlrett, elfonnyad s ideje, hogy lehulljon a fáról. Most éredj és hozz vasárnapra özet, a szan luis obispói és szanta barbarai rend főnökök jönnek hozzánk ebédre.

Andreo elke-szerve ment. És amint Pilár ablakára nézett s meglátta azt a pár ragyogó szemet, lángba borult szíve. Senki sem volt közel. Jelelkel megértette a lánynyal, hogy a fal egy nyílásába levelet fog tenni.

Pilár most már, a mint járt, kelt a kert fái közt, vagy fön a tornáccon, nézte, nézte a falat. Tudta, hogy Andreo lyukat ás rajta s csakugyan egy napon egy kis nyílás mutatott, hogy készen van munkájával. De hogyan kapja meg a levelet?

Az öreg asszonyok gondosan ügyeltek rájuk. Végre kieszelte tervét. Kért a főnöktől egy kis kertet, hová borsóvirágot és kaszifiai rózsát ültessen.

— Helyes, helyes, — mondta az

öreg. — Eredj, vágj rózságakat és ültessd ahova akarod. Küldök majd borsóvirágmagot is.

Pilár ezennel minden percet kertje fölé hajlva töltött s a nyílás, amely előbb csak akkora volt, mint egy tü foka, minden estére nagyobb és nagyobb lett. Harmadik este a kis hasadából egy darabka levelet húzott ki. Keblébe rejtette, — az első kaliforniai szerelmes levelet, — s remegő láb-bal szaladt az oltár elé. Éjjel pedig, mikor a hold keresztül világitott ablakának rácsán, kibetűzte, hogy Andreo nyole téglát feszített ki a falból és minden éjjel várja. Felült ágyában és ijedt gyönyörrel nézett maga körül. Csak egy pillanatra habozott. Társnói mind aludtak; az öregek hangosan horkoltak. Pilár kibújt ágyából s kinézett az ablakon. Andreo ott volt. Pilár intett kezével s egy nagy szürke köpenyt dobva magára, kiosont a szobából és le a lépcsőn. Pár pere múlva elmozdította a meglazított téglákat, amelyek rózsáira és borsóvirágaira hulltak s aztán átbújt a nyíláson. Andreo félénken fogta meg kezét; még sohasem beszéltek egymással.

— Siessünk, hajnal előtt messze kell, hogy jussunk.

rosan magához ült a lányt s Pilár félelme lassankint elmúlt. Egy csaknem függőleges ösvényen kezdtek fölkapaszkodni s a sűrű bokrok és faágak eltakarták a lovasokat. Egyszerre ösvény és vidék fehér lett; hó borította a hegytetőt.

— Hová megyünk? — kérdezte Pilár.

— A Zaca-tóhoz, éppen a hegy tetejére. Soha sem volt ott még senki, csak én. Gyakran löttem ott özet és madarakat. Nem fognak megtalálni.

Vörösen kelt föl a nap kleten, ezüstsürrékén áldozott le a hold nyugaton. Andreo leugrott fáról lováról s Pilár ölében a tó partjához vitte. Egy csöndes, ezüstös tó terült el a fűzkekkel és fenyvesekkel borított hegyesücsök között. A hó esillogott a fák között, de a tavon egy kanoé ringott s a parton egy kis kunyhó emelkedett.

Padre Arroyo föl s alá járkált a folyosón, kezeit ökölbe szorítva. Az indiánok mélyebben hajoltak meg előtte, mint máskor és siettek, hogy mielőbb eltűnjenek előle. Katonák keresték a szökevényeket, akik oly merészen megszegték a misszió-törvényt. Senki sem merte kérdezni a padret, hogy mit fog csinálni a bűnösök-

Padre Arroyo megint a tornáccon ült. Az épület egy magas plátón állt, ahonnan az egész völgyet be lehetett látni. Az öreg pap egyszerűen hirtelen előre hajolt s esuklyáját lehuzta füleiről. A völgyben kanyargó ut felől lódobogás hallatszott. Kihajolt a korlátcon s kezét ernyőül szeme fölé emelte. Hat lovas katona közeledett, szorosan körülfogva a fiatal indiánt, aki lován maga előtt egy lányt tartott.

Pár pere múlva a bűnösök Padre Arroyo előtt álltak. Andreo átölelte a lányt s kihívóan nézett a papra, de Pilár arcára huzta hosszú haját s kezét összekulcsolva szorongatta. Padre Arroyo összefonja karját mellén s homlokát összeráncolva szólott:

— Uj nevet adot mindkettőtöknek. Antóiusz, remélim, élvezted a mézes hetet, Kleopátra, remélem, nem fagyttak meg körmeid. Mindketten úgy néztek ki, mintha sem sokat ettetek volna. Ruhátok is, úgy látom, szétszakadozott. Nem tudtatok várni egy évig itt, aszobátokban, a tűz mellett, jól lakva?

Most fölállt s karja kinyújtotta, mintha átkra emelné.

— Értitek-e bűnötök nagyságát? Nem tanultátok-e meg, hogy a pokol tüze az engedetlenek jutalma? Nem tudjátok-e, hogy egy évi megszaggatott ruha és hamu, amire én itélek titeket itt e földön, nem fog megmenteni titeket azoktól a lángoktól, amelyek milliószor égetőbbek annál a forró szuroknál, amelyben gonosz indiánok kinö-zák egymást? Egy örökélet a lángok közt, egy heti szerelemért! Óh, Isteneim, uram!

Andreo megijedt, de nem látszott bűnbánónak. Pilár hangos zokogásban tört ki. A padre sokáig, gondolkozva nézett maga elé. Aztán fel-emelte fejét s szomoruan nézett elveszett bárányaira.

— Gyermekeim — mondta ünnepélyesen, — szívem fáj érettek. Megszegtetek Isten és az egyedül üdvözítő katolikus egyház törvényeit. Tehettek-e egyebet, mint hogy imádkoztam érettek? Azt megteszem gyermekeim. De az nem elég. Nem tudom... nem tudom elviselni a gondolatot, hogy ti elkárhoztatok. Talán... — és

ismét gondolatokba merülve nézegette a tornác köveit, — talán az eget ura megajándékoz engem egy jó gondolattal. Olyan súlyos büntetésre itélek titeket (Folytatás a 14. oldalon)

A RÉGI "JÓ" IDŐKBŐL:

"A KIRÁLY RUGANYOS LÉPTEKKEL MENT VÉGIG A TERMEN"

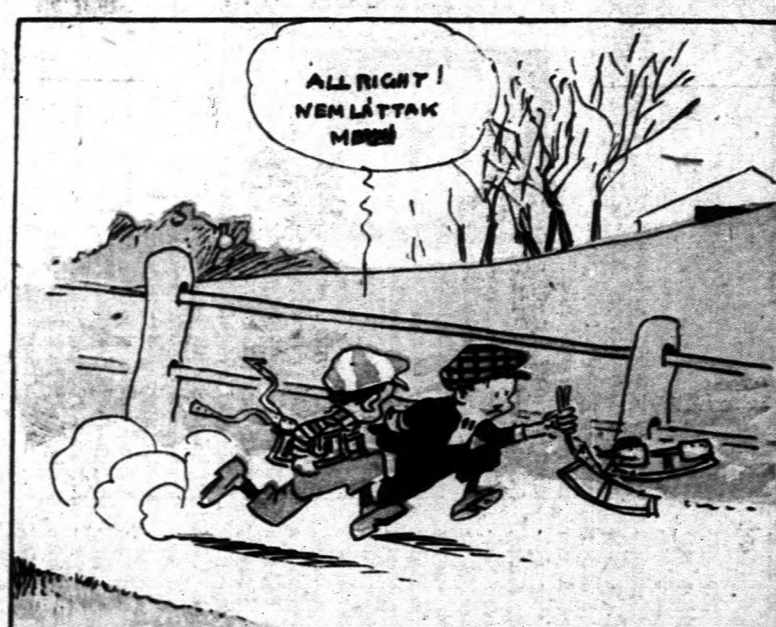
Andreo lóra emelte a lányt s aztán vágatott le a völgyön. Pilár sohasem ült még lovon s ijedten kapaszkodott Andreoba, aki úgy ült a nyeregtelen lovon, mint egy felhő a szélvészen. Szorosan magához ült a lányt s Pilár félelme lassankint elmúlt. Egy csaknem függőleges ösvényen kezdtek fölkapaszkodni s a sűrű bokrok és faágak eltakarták a lovasokat. Egyszerre ösvény és vidék fehér lett; hó borította a hegytetőt.

— Hová megyünk? — kérdezte Pilár. — A Zaca-tóhoz, éppen a hegy tetejére. Soha sem volt ott még senki, csak én. Gyakran löttem ott özet és madarakat. Nem fognak megtalálni.

Vörösen kelt föl a nap kleten, ezüstsürrékén áldozott le a hold nyugaton. Andreo leugrott fáról lováról s Pilár ölében a tó partjához vitte. Egy csöndes, ezüstös tó terült el a fűzkekkel és fenyvesekkel borított hegyesücsök között. A hó esillogott a fák között, de a tavon egy kanoé ringott s a parton egy kis kunyhó emelkedett.

Csintalan Peti Kalandjai

TALÁLKOZÁS

IRTA
SZANTÓ KALMAN

A KISSI önkéntes, vadonatúj egyenruhájában, meg a kisleány, a legünneplőbb kantungában, amely majd leért már a bokájáig, együtt mentek a nagy utcán. A fiu most volt berukkolandó s a kék dalmányát, vörös nadrágját akarta csak bemutatni, cunófogva a hosszú kardja untalan a lába közé került, mire a kisleány mindannyiszor hal sikoltást hallatott.

Mintba az életét féltené a fiúnak. Egyéb hang nem igen esett köztük: a fiu egészen el volt telve magával, igaz, fölpeekelt nyakát egy kiesít vágta is a gallér, de a mellet azért egy kifeszítette, mint aki azt mondja: No, csillagos égek, ide nézettek, láttatok-e már ilyen? A kisleány inkább le volt törve, kiesi szívet olyan nehéznék érezte, mintba csupa ólomvá vált volna s a mosolygóra termett szeme olyan bizonytalanul rebbent ide-oda, mintba minden pillanatban könny akarta volna elhomályosítani. Vasárnap volt, a nagy utca teli néppel s egy sem volt, aki utánuk ne fordult volna. A sávolyi nagy utcán ritka madár a katoná, volt hát rajta mit nézni: soknak pedig még a huszárnál is jobban törte a tyukszemét az, hogy vajjon mi lesz most már Pándy Huszári! — ki fogja ezután az estéli korzókon kisérgetni, mintán ilyen kizárólagossággal lefoglaltatta magát; ki fog neki minden vasárnapi virradóra éjjeli zenét kiszolgáltatni, ami a sávolyi első bandának egyik főkeresetforrása volt? Mert mindezekről a sávolyi közvélemény pontos könyvet vezetett, amiben egyébként valószínűleg nagyon hasonlított szeretett házáknak többi kisebb-nagyobb városaihoz. A jólelkűek rá gondolták: e, egy esztendő nem a világ, addigra a kisleány is megnő legalább! A kárörvendők hangosan kifejezést is adtak abbéli véleményüknek: ez a legény sem különb másnál, ahányat lát, annyit szeret. — ugy kell Huszári, legalább nem hordhatja olyan fenn az orrát.

Mindeme kétségekből azonban a kisleányt egy sem bántotta, nagy szepegeve ő már csak azt nézte, hogy messi van-e még a zöldsalugáteres sárga házig, ott amelyikben az a sok muskátli nyílik, mert különben, világ esufjára, már itt az utcán elbírja magát.

Siessünk, Bandi, mert ránk harangoznak s akkor én kikapok. — Megkeményítette a szívét a föltette a kérdést: — Hát csakugyan utazik a délutáni vonattal?

— Muszáj, Huszári, már is elkéstem, milyen álmosan fogok én holnap jelentkezni!

A kisleány nem érezte ki a válaszból a katonai pontosság minden mást megsemmisítő rettenetességét, nem volt érzéke hozzá.

— Nagyon fogok vigyázni a Johany kutyára!

— Eh, — felelte lenhéjazva a fiu, — nevetlen dög! Már bánom, hogy magának adtam, küldök én magának Pestről egy igazi fox-terriert.

— Ne küldjön, Bandi, én ugyis csak a Johanyt tudnám szeretni...

— Jó, hanem azikeket, azt sokat fogok küldeni, mindennap.

— Küldjön, Bandi, néha, ha észébe jutok — s ez elég volt, hogy lángba borítsa a kisleány arcát.

Hazaértek.

— Hát Isten áldja meg, Huszári.

— Isten áldja meg, Bandi.

A fiu még szeretett volna valami katonaságot mondani, de nem jutott észébe semmi, csak az volt egy kiesít; a lány is szeretett volna szólni, de már legfőbb ideje volt hogy becsapja maga után a kis ajtót. A városi közvélemény által pontosan elkönyvelt nagy szerelem tulajdonképp csak emyiből állott.

MAGYARORSZÁGBÓL

KARÁCSONY ELŐTT

mert lassankint csakugyan álomba ringatta a nagy boldogtalanságot. Igaz, hogy az álom is csak a zord valónak volt kegyetlen folytatása. Ugy szólt, hogy hirtelen kitört a komoly háború s szegény Bandi, még mielőtt megtanulhatta volna a kardot forgatni, elvitték csatába. De volt vele egy amulettje (volt! három szál nefeletje!) s az megvédte haláltól, sebtől; ő ellenben vágta, aprította az ellenséget s nyomban kivégezték ezredesnek. —

Diadalkoszorús kék-ként tért haza a vörös csatából s koszoruját Ilus lába elé tette, ő pedig a fejére tette menyasszonyi koszorúnak. Abba esküdött s esküje után mindjárt a garádi pusztára mentek, a fehér kastélyba, ahol a Bandi mamája várta őket s semmi kifogása sem volt az ellen, hogy a Bandi ilyen gyereklővel megnősült. Ott is maradtak s még most is ott élnek, ha meg nem haltak s perze már nem is kettesben, hanem...

De erre már csakugyan fölriadt Ilus még az álomból is, megdörzsölte a szemét, megnézte az órát, öt óra volt s nem is fájt annyira a feje, inkább éhes volt s uszonát kért a mamájától.

Szegény Bandi bizony nem intézte el ilyen egyszerűen az ügyeket. Kora hajnalban érkezett Pestre s minthogy akkor még sem jelentkezni, de már lefeküdni sem lehetett, nagy bujában egy énekes-kávéházba tévedt s ott elfelejtkezett magáról, hogy reggeli nyolc helyett, esti nyolcokor került a sor a jelentkezésre. S az álomnak ezek szerint csakugyan igaza lett, hogy háboruskodással kezdődött a katonaság, amely azonban Bandira néve éppen nem végződött dícsőséggel, sőt, hadifogsággal! Egy darabig azontal sem éreztették ki még a kaszárnyából s ez alatt nagy vigasztalására szolgált, hogy egyremásra küldhetné az angyalokat.

Utóbb aztán úgy is nagyon megritkultak azok. Bandi bizony elkapta a hívságos élet s ha a nappalokat szolgálásban kellett töltei, az éjszaka másra kellett, nem azikeket irogatni. Abba bizony Lóránthay Birinek is lett volna beleszólása. Lóránthay Birinek hivták ugyanis az a hölgyet, akiben Bandi az Ilus képemását megszerette: éppen olyan tüzeszemű, hamvasarcu, mosolygós száju teremés volt, mint Ilus; üres óráiban azonban egy szimiskolát látogatott s néma személynék már föl lépegetett egy külvárosi színházban. Birike nagyon szerette a gummi-kerekes kocsit, a pezsgős-vaesorát, a pompás öltözékeket, sőt az ékszer-écsillagát sem vetette meg, s Bandi úgy imádta Ilust, hogy semmit sem tudott megtagadni Birinek. S miért is tagadta volna meg, amikor magának még nagyobb gyönyörűséget okozott talán vele. Nincs is nagyobb gyönyörűség, mint szórni a pénzt, mint a pelyvát, hogy fölkapják a forgószékek s széjjelhordják a világ mind a négy-tája felé. S hátha még az ember a Lóránthay Biri szerelmét kapja érte eserebe!

S pedig Biri szerette a kis katonáját. Meg is mondta neki százszor s maga is elhitte, amikor a kis katoná tárcájában, amelyet olyan nagyon szeretett átkotorászni, egyszer egy azikeot talált, amelyen leányos kéztől három szál nefeletje volt fölrajzolva, vízfestékkel szépen kiszinezve, semmi egyéb, még aláírás sem. Egy rövidruhás kisleány arcépe mellett találta, azt darabokra tépte, földre tiporta s Bandi ott, önkézüleg olyan nyaklevesben részesítette, aminőt huszáronkéntes még sohasem kapott. Ezt a nyaklevesét követte az a híres mulatság, amelynek a rendőrséggel kapcsolatos részleteit az újságok másnap, ugyan csak kezdőbetűik jelzésével, napi szenzációképp közölték.

Azt az azikeot azonban, amely az aznapi lapokkal érkezett Sávolyra: "eimzett nem fogadta el."

II.

Hogy a kapu mögött azután mi volt, az megint egész más. Az igazság kedvéért azonban föl kell jegyezni azt is, hogy Ilus, noha jól elkészült a terítéstől, a mamájától ezuttal mégsem kapott ki, sőt amikor sírásra kész ajakkal, könnybelábadó szemmel azzal állott elő, hogy nagyon fája a feje és nem tud ebédelni és neki azonnal le kell feködni: a mama megismogatta azt a fájós fejet, maga segített neki levetkőzni s maga igazította el a fájós feje alatt a párnát: — No csak aludd ki magad, attól elmúlik a fejfájásod! — Pedig azért én mégsem hiszek a mamáknak s egész bizonyossá veszem, hogy ő maga is ludasnak érezte magát, ha egyébként nem is, valamelyes visszaemlékezés által, amikor neki is épígy megfájdult a feje önkéntesek berukkolása idején.

Mindogy, ahogy bezárult mögötte az ajtó, Ilus mégis keserves, szívzakgató zokogásban tört ki s könnyei omló árként patakzottak alá. Talán nem is volt még sírás, amely fájdalmas szívnek jobban esett volna,

III.

A borbási asszonyokat szintén elfogta az országos láz: nekik Lóránthay Biri kellett. A borbási jótékony nőegylet elnöke, aki pedig egyszerűszemű és elsősorban is a polgármester szép, fiatal felesége volt, hiszba próbált a választmányának a lelkére beszélni, ebben az egy kérdésben állhatatosan összefogott az asszonysereg s leszávatták az elnököt: nekik Lóránthay Biri kell. S minthogy a polgármesterné, magasabb szempontokból, nem akart a dobogóból kabinetkérdést csinálni, megindult a táviatváltás, amelynek eredményeképp a nagy Lóránthay Biri hajlandónak nyilatkozott, a jótékonycélra való tekintettel, csakély ezer koronáért a borbási nőegylet hangversenyén közreműködni.

A nagy művésznőt egész Borbás és vidéke fogadta a vasutnál, a városi díszfogat várta s bár senkisértette a polgármesterné húzódását, arról szó sem lehetett, hogy máshová szálljanak, mint őhozzá. Bizony pedig a kis polgármesterné egész komolyan húzódott: polgármester uramat ki kellett szállásolni, a két gyermeket az elsőházból elhelyezni, még azonfelül az egész házat fölforgatni s valóságos vendéglővé átalakítani.

(Folytatás a 12. oldalon)

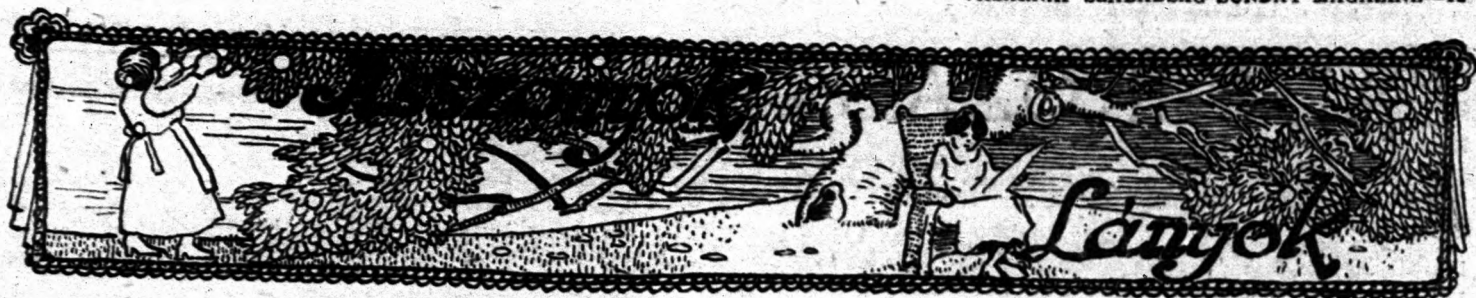
VIR

H

AM...
da...
ha...
hogy ugyan...
szinpadon...
sírásó mond...
Angliába...
talán kigyó...
az se baj;...
mert ott an...
lond!" Azót...
angol szinpa...
lottam után...
jóleső, szivb...
lyen csak...
ajkán, amik...
nésségben...
egy kis elsz...
Hát ezek ez...
hogyne venn...
ismeretes...
retnek vala...
délyt, kedvt...
is azt mondj...
nélkül ninc...
színe. Meg a...
you are era...
you can't b...
Mig a hóbor...
ben, addig ne...
— mondják...
mondással...
sokan közül...
állnak, az ne...
törökvesek, e...
a népnevelés...
védelem, vas...
könyvtárak...
ügye, stb. M...
tottam, hogy...
állnak szüksé...
tánerend és...
báli-szebeknd...
tán (talán in...
hátrán soroz...
fad-jei, hóbo...
imádást.

Persze, min...
szet segíti ö...
szület a maga...
vel, enyhé tel...
raival, mint e...
Terem a virág...
nák is. Hát...
ápolják! Nag...
gató téma a...
szül szolgáló...
mert azt mind...
lehetne vezetni...
arról máskor...
tett asztal vi...
gyümölcs tete...
szoljunk.

A mi kortu...
boldog, nemes...
Ruskin lelkéb...
gighömpölygöt...
hogy igyekez...
környezetünket...
tünk tárgyait...
tenni, még pe...
vesebb pénzzel...
megtehesse; e...
lat ki van feje...
tali virágdisz...
virág drága, m...
mételjük meg...
legyen, részint...
okért, részint...
meg azért, me...
megtanítottak...
még vagy tiz...
se igen vettün...
egy művészleg...
ez kell: kevés...
gő. Vagyis sok

VIRÁG, GYÜMÖLCS

IRTA
GINEVERNÉ GYÓRY ILONA

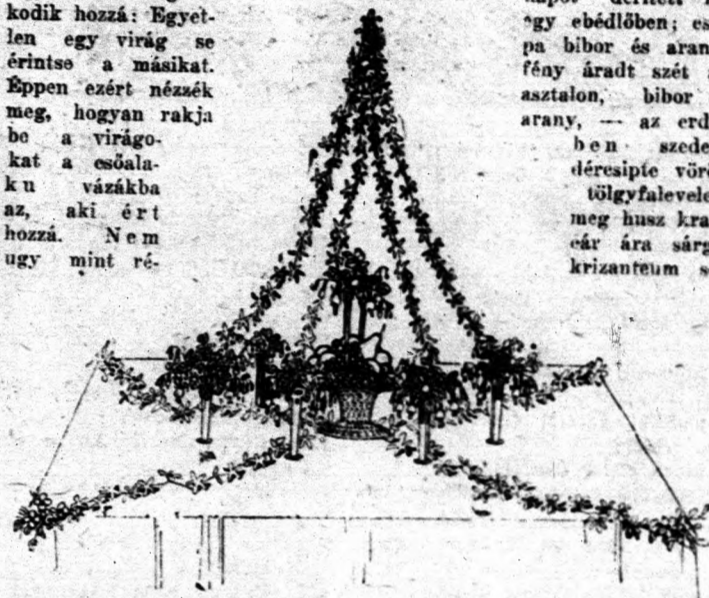
HAMLETBEN van egy mondas, amiről én még odahaza sokszor gondoltam, hogy ugyan angol színész, angol színpadon ki meri-e azt ejteni. A sirásó mondja, hogy: "A királyfit Angliába küldték, mert bolond, talán kigyógyul; de ha nem, hát az se baj; ott nem veszik észre, mert ott amúgy is mindenki bolond!" Azóta aztán hallottam ezt angol színpadról is és — és hallottam utána a nézőtérben olyan jóleső, szívből jövő nevetést, amelyen csak akkor fakad az ember ajkán, amikor a róla mondott elmésségben nem bántást, hanem egy kis elszívhető bókot is érez. Hát ezek ezt annak veszik. Már hogyne vennék, amikor arról az ismeretes vonásokról, hogy szeretnek valami hőbortot, szenvedélyt, kedvtelést ápolni, maguk is azt mondják, hogy valami ilyen nélkül nincs az ember életének színe. Meg azt is, hogy: "Unless you are cranky about something, you can't be in real earnest."

Míg a hőbortig nem mész valamin, addig nem veheted komolyan, — mondják egy furesa paradox mondással. — Persze, ami fölött sokan közülük a crank-ok sorába állnak, az nem egyszer a legszebb törekvések, eszmék közé tartozik: a épnevelés, a szegényügy, állatvédelem, vasárnapi iskola, népkönyvtárak, a munkásleányok ügye, stb. Mivel így előre becsátottam, hogy a hőbortok nem állnak szükségképpen a szivargyűrű, táncrend és a hölgyektől elesent bálizsebkendő gyűjtés magaslatán (talán inkább alacsonylatán), bátran sorozhatom az angolok fad-jei, hőbortjai közé a virágimádást.

Persze, mindenekelőtt a természet segíti őket benne, hisz ez a sziget a maga páratelt levegőjével, enyhe teleivel, mérsékelt nyaraival, mint egy nagy üvegház. Terem a virág, még tán ha irtának is. Hát még, amikor úgy ápolják! Nagyon kísértő, eszalóító téma a lakásdíszítés, ablakdíszítés szolgáló virágtermelés dolga, mert azt mind olyan szépen be lehetne vezetni otthon is, de majd arról máskor, ma csakis a terített asztal virágdíszéről, meg a gyümölcs tetszetős föladásáról szóljunk.

A mi korunknak ez a nagy, boldog, némes áramlata, amely Ruskin lelkéből eredve immár végighömpölygött minden országon, hogy igyekezzünk mindennapi környezetünket, mindennapi életünk tárgyait is igazán széppé tenni, még pedig a lehető legkevesebb pénzzel, hogy mindenki megtehesse; ez az áldásos áramlat ki van fejezve a mai kor asztali virágdíszítésében is. Ne legyen a virág drága, mert akkor nem ismétljük meg a vételét, sok se legyen, részint ugyanezért az okért, részint meg, — nos, részint meg azért, mert a japánok már megtanították rá, amit bizony még vagy tíz-tizenöt évvel ezelőtt se igen vettünk figyelembe, hogy egy művészileg szép bokrétahoz ez kell: kevés virág és sok levegő. Vagyis sok tér arra, hogy

minden egyes virág egyéni szépsége teljesen különállóan lássék. Az asztaldíszül szolgáló virág elrendezésének egyik sarkalatos törvénye, amit az ember lassan tanul meg, de aztán ugyancsak ragaszkodik hozzá: Egyetlen virág se érintse a másikat. Eppen ezért nézzék meg, hogyan rakja be a virágokat a családok a vázáikba az, aki ért hozzá. Nem úgy mint ré-

gen, valamennyit függőlegesen eresztve bele, amiből aztán okvetlenül össze kell tapadniuk; hanem egyike jobboldalról tűzve bele, odatámasztja a váza belsejének baloldalához, a másikat megfordítva. Meg aztán egyenlő magasan ne álljon két virág se. Egy-egy eszalaku vázában ne legyen több, mint 4-5 narciss vagy marguerite vagy öszirózsa, közte egy-két szál rezgő fű vagy spárga-fű egy-két hajtása. Ennél több már sok.

Ezeket az apró fogásokat itt mindenki tanulja, házikisasszony is, eseléd is. És ami az egészben a legegészségesebb dolog, az az, ahogy nem abban van a virtus a középosztály jómódu családjaival,

ki szór ki virágra több pénzt, hanem ki állít ki esinos virágdíszet kevesebből. Ma is kedves emléken van még az a meleg, ragyogó, sűrű virágdísz, ami egy-két napot derített föl egy ebédlőben; esupa bibor és aranyfény áradt szét az asztalon, bibor és arany, — az erdőben szedett déresipite vörös tölgyfalevelek meg husz krajcár ára sárga krizanteum se-

gítségével. Elmondhatnám, hogy a hóvirágtól a magyalbogyóig, tehát januártól decemberig mindenkor megpróbáljuk, hogyan lehetne kevés pénzzel is virágot varázsolni az asztalra, de azt sem felejttem el, hogy végre Londonban, ahol nem bérházakban, de családi házakban lakik az emberek legnagyobb része, persze alig van valaki egy talpalatnyi kert nélkül; éppen ezért annak az elmondásával semmit se használok, hogy itt mit lehet vagy mit szokás tenni; próbáljuk inkább abból a hangból, hogy önként otthon miképpen járjanak el. Hát én először is papírost és ceruzát vennék s kivétném, hogy mennyit szabadna elvenni a piaci pénzből

virágra. Mondjunk egy koronát egy héten. "Lehet is ebből valamit csinálni!" — mondja rá az, aki virágdíszes asztal alatt azt érti, hogy ezüst jardinériék legyenek megrakva meglegházi orchideákkal és kaméliákkal. Hol van az a régi módi idő, amikor még nagy pénz nélkül nem tudtunk szépet alkotni. Az első egy koronából vennék két apró eserep páfrányt vagy spárgafüvet; ez nincs több 60 fillérenél, a megmaradt pénzből néhány krizantémot. Ez az édes, hűsleges, szerény virág ugyan jól él egy hétig. Már most a második hétre a két eserepes növényem megvan; vagy több virágra marad, vagy két kis biscuit porcellánból való eserepborítóra. A eserepvirág teljesen elfogadott asztaldísz; aztán, a mint az idő telik és a koronák révén mindig adhatunk valamit hozzá, nemcsak azért vennék eserepvirágot, hogy úgy, ahogy van, oda plántáljam az asztalra, hanem, mert az az egy-két tő még levágott galyat, virágot is szolgált, ha tudjuk, milyent kell venni. A nagy fehér és sárga marguerite megbecsülhetetlen. "Mindig tele van virággal. Az apró öszirózsa, a muskátli, a narancsárgátót tűzpirosig árnyalt montbretia, a helianthus nevű törpe, ezüstforint nagyságu napraforgó a fehér vagy kék fürtös lupinus, az apró fehér római jácint, a repkénylevelű rózsaszín muskátli, olyan könnyen elrészeltető eserepben, hogy egész esoda. Ne higgyék, hogy minden héten elfecseleltük az egy koronát; (majdneki egy shillinget mondtam, de az nagyzás lenne, mert az tíz krajcárral több), amint a hetek mulnának, egyszerre csak egész kis készletük lesz, elannyira, hogy a harmadik-negyedik hónap néhány koronáján egy-két meszett, u. n. kristálytrombita vázát vehetnek. Ennél szebb váza ugy sinez. De az egyik dolog, amit legelőször vennék, ez volna: egy eserepben egy jó erős tő smilax. Ezt a megbecsülhetetlen dekoráló növényt látjuk alkalmazva az itt közölt ábrán, ahol a zöld indák föl vannak vezetve a függő lámpára. Finom, apró levelű hajlós indái egy méternél hosszabbra is megnőnek. Hogy ezt aztán hányféleképp lehet alkalmazni, azt bátran rábizhatom az önként képzeletére. Ha valahol buffet-asztal van, azt is ennek a növénynek ivelt vonalban alkalmazott indáival díszítik; ahol két iv végpontja találkozik, ott egy szalagoskorral tűzik le.

A gyümölcsöt is sokszor adják föl virággal kevertem, de ha az nincs, a tizkrajcáros esomókban kapható smaragdmoza közél helyezik vagy fenyőgalyakkal keverik a narancsot, arany reinette almát. A legegyszerűbb kosárka is gyönyörű, tárgygyá lesz, ha nádból vagy drótból igen magas fület készítenek neki s ezt szalaggal tekerjük át.

U. i. Igaz, ha valakinél az volna a bökkenő, hogy én nagyon keveset engedélyeztem az ő konyhapénzéből s hogy többet tehet félre, de nem tudja, milyen virágdíszben: — csak nekem szóljon!

MEGBANTOTT. — Egyáltalában nincs igaz. Ártatlan trófián okos ember mulat és nem keres mindenórán megbotránkozásra okot. A folytonos megbotránkozás különben is tipikus "vidéki" szokás, ahol az emberek, ahelyett, hogy azt keresnék, ami közelebb hozza őket egymáshoz, valóságos élvezettel kutatják, hogy miképpen vehetnének össze. Az offle háborúszagok valószínűleg segítenek az idő agyonütésében, de semmiképpen sem mélták komoly emberhez.

MAGYAR LEÁNY. — Nem látunk benne nagy szerencsétlenséget. Az ilyen zálogos csóknak nincs jelentősége és az izléses magyarságtól függ, hogy magunk nem adjuk-e azt meg neki. Ha például nagyon szabadkorunk, elpirulunk, kifutunk, végül mégis megkapjuk, aztán még tovább is gondolunk rája, megbeszéljük, sőt Terka nénitől is tanácsot kérünk, határozottan komolyabban vesszük, mint ahogy kellene. Ha ellenben mosolyogva odatartjuk az arcunkat is, a következő pillanatban már elfelejtjük, mindenképpen játék marad.

IRÉNKE. — Ön azt akarja tudni, mit kell tennie, hogy ne legyen tucatleány, illetőleg tucat-asszony? Erre a kérdésre igazán nem tudok válaszolni. A banális tanács valahogyan úgy hangzana: "olvasson sokat, még pedig ne felületes, hanem komoly és tartalmas munkákat, érdeklődjék azon kérdések iránt, amelyek ma társadalmunkat foglalkoztatják, stb., stb." De az offle tanácsadás rendszerint üres szalmaceplés. Konkrét kérdésben néha lehet valamit válaszolni, az ilyen általános élet-programmba csak egy ember szólhat bele, csak egy ember ismeri annyira az illető viszonyait, jellemét, érdeklődését, hogy komolyan számbavehető mondhat — éssz az egy ember maga az éfdehelt föl.

TÖBB LEVÉLRE a jövő héten válaszol Terka néni.

TALÁLKOZÁS

A nagy művész bájos és egyszerű igyekezett lenni, összecso-
lózott a háziasszonyával és letegeste.

— Falusi leány vagyok ám én is, — az igazi Róranthayakból, — te
micsoda lán vagy? — Párdy? Párdy Iust nekünk vannak Párdy atya-
fiaink, — te nem emlékszel?

Nem, a polgármesterné nem emlékezett s akármilyen kedves igye-
kezett lenni a vendéghez, legjobb szeretett volna, — Óh, a kis szelid, ár-
talan teremtes! — legjobb szeretett volna nekiesni a nagy művész
két szemének. Igazán maga sem tudta miért s szégyenkezett is bensőleg
miatta, de nem tehetett róla.

A nagy művész viszont mindent "roppant édes"-nek talált, a fa-
lon függő családi képeket, az összevisszahelyezett kézimunkákat s az
elhízott, nevetlen Johany-kutyát, amely folyton az asszonya körül lá-
batlankodott. Végigforgatta a szalon-asztalon lévő fénykép-albumokat:
vajjon nincs-e köztük közös ismerős? Nincs, — mégis akadt egy, egy

kicsi önkéntesnek elfakult képe. A nagy művész akaratlan — vagy
akarva? — fölsikoltott.

— Nini, Geréby Bandi!

— Az, Geréby Bandi.

— Ősméred? Atyádfia! Ugyan hová lett?

— Nem, gyerekkori pajtásom volt, — azt mondják, elzúllott.

A nagy művész tovább nézte a képet, egy kicsit elgondolkozott.

— Hm, milyen kár! Ő tett engem művésznővé! Érdekes története
van, majd elmondom.

A fiatalasszonynak egy pillanatra elszorult a szíve, egy régi emlék
borult rá, re rögtön le is ráta magáról.

— Engem is érdekes történet köt hozzá, — s fölemelte a fejét, —
része van benne, hogy most olyan boldog asszony vagyok.

A nagy művész ránézett a fiatalasszonyra s a nézés alatt ő kez-
det pirulni, összecuska és bekapcsolta az albumot.

Rejtvények

1. Betűrejtvény.

I e e e
2 s t

2. Szótagrejtvény.

A következő szótagokból 10 szó
képeztesék akként, hogy egy a kez-
dő, mint a végbetűk, felülről lefelé
olvassa egy-egy magyar régeny címét
adják:

del, ger, ru, por, ni, fő, lui, u, ce, ó,
lon, o, seb, gu, é, tou, ka, ka, be, ay,
za, cse.

A szavak körülírása.

1. Sarkvidéki állat.
2. Fa, de nem gyümölcsatermő.
3. Szép női név.
4. Gályarabok börtöne Franciaór-
szágban.
5. Kis köztársaság Délamerikában.
6. Vasúti állomás Fiume közelében.
7. Nevetlen fém.
8. Fájni szokott.
9. Város Magyarországon.
10. Igénytelen kerti növény.

November 23-án megjelent szá-
mban kösült rejtvényeink megfejté-
sei: 1) Inkák kincse. 2) Feleljen rá
a zerdő; A meny, ha borítja felhő;
madár, ha párját epedve várja és dal
ne sirjon, mikor azt kérde, mért
vagyok árva?

Helyesen fejtették meg: Dengi Já-
nos Pittsburgh, Pa.; Holub Mihályné,
Bridgeport, Conn.; Kiss István, Chi-
cago, Ill.; Juhász Sándor, Akron, O.;
Halász Anna, Detroit, Mich.; Arkosi
József, Cleveland, O.; Bobák András-
né, Buffalo, N. Y.; Titli József, Cle-
veland, O.; Bitter Marianna, Akron, O.;
Radóczy Ilona New York és Fehér
Mihály, Chicago, Ill.

A díjakat Kiss István és Fehér
Mihály chicagói, továbbá Bobák An-
drásné buffalói előfizetőink nyerték
meg.

Most jelent meg az 1920. évre
szóló nagy képes újságunk min-
denféle valódi hazai életről, táj-
képekről, hangszerről és sok más
valódi hazai különlegességről. Ne
gondolkozzon azon, hogy mivel lep-
je meg kedveseit, hanem kérje ezt
a nagy képes újságunkat, mit bár-
hova legyen küldök.

Amerika legnagyobb magyar
újságja.
EMIL NYITRAY
224 EAST 19th STREET,
NEW YORK, N. Y.

erkély, balcony (báloni);
a házi csempény, front bell (frant
bel);
előcsarnok, vestibule (veszti-
bjül);
folyosó, lobby (labi), gallery (ge-
leri), passage (peszedzs);
lépcsőzet, stairway (astervéj);
emelet, floor (flór), story (stori);
földszint, ground floor (graund
flór);
padlás, garret (garret); attic
(etik);
pince, cellar (szeler);
lakás (nagyobb) dwelling (dve-
ling), residence (rezidensz);
lakás (kisebb), lodgins (lad-
zsingez);
szűk lakás, narrow quarters (ne-
ró kvatersz);
lakást bérelni, to hire a residence
(tu hájr e rezidensz);
lakást kiadni, to rent (tu rent),
to let a residence (tu let e re-
zidensz);
lakó, tenant (tenet), inhabitent
(inhibitent);
kiköltözködni, to move out (tu
múv out);
behurokolodni, to move in (tu
múv in);
valakit a lakásából kitenni (tör-
vény útján), to dispossess (tu
diszposzessz);
szoba, room (rúm);
gyermekszoba, nursery (nörzeri);
szomszéd, neighbor (nébör);
szomszédság, neighborhood (né-
börhud);
hálószoba, bedroom (bedrúm);
cselédszoba, servants room (szer-
ventsz rúm);
ebédlő, diningroom (dájning-
rúm);
konyha, kitchen (kicsn);
fürdőszoba, bathroom (betrúm);
fogadószoba, parlor (pálor), dra-
wingroom (draingrúm);
mennyezet-boltozat, ceiling (szí-
ling);
padlózat (flooring) (flóring);
cseréppadlózat, tiling (tájling);
a falak, the walls (di valsz);
tegye be az ajtót, shut the door
(sat di dór);
kilincs, latch (lecs);
lakat, lock (lak);
kulcs, key (kí);
küszöb, threshold (tresöld);
az ajtó be van zárva, the door is
locked (di dór iz lakd);
mészelt falak, white washed walls
vált vasd valsz);
kárptos falak, papered walls (pé-
perd valsz);
ablak, window (vindó);
üveg, glass (gless);
ablakredőny, window blinds (vin-
dó blájdnsz);
window shades
vindó édsz);
függöny, curtain (körtin);
kemence, stove (sstóv);
befűteni, to light a fire (tu lájt
e fájr);

bérleti szerződés, lease (líz);
házeladás, sale of a house (szél
af e ház);
házvétel, purchase of a house
pörösz af e ház);
jelzáloglevél, mortgage (mort-
gedzs);
szén, coal (kól);
faszén, charcoal (csárkól);
füst, smoke (szmók);
kémény, chimney (csimni), smoke
stack (szmóksztek);
tűzveszélymentő, fire-escape (fáj-
reszkép);
szénpadlás, hayloft (hájlaft);
műhely, shop (sap);
élekkamra, larder (lárdér), pantry
(pentri);
jég szekrény, icebox (ájszbaksz);
árnycsék, watercloset (vader
klazet);
falusi ház, cottage (katedzs);
gyékény, mat (met), matting
(meting);
vasrácsoszat, ironrailing (ájrn ré-
ling);
boltozat, vault (valt);
csurgó (moslók számára), sink
(szink);
szellőző rés, vent-hole (vent-hól);

szellőző ür, air-shaft (érsaft);
deszkafal, elválasztás, partition
(partísn);
falbélés, wainscoting (vénszko-
ting);
ablakrácsoszat, window lattices
(vindóletiszesz);
edénytartó, cupboard (kapbörd);
szőnyeg, carpet (kárpet);
függöny, curtain (körtin); shade
(séd);
függönykarika, curtain ring
(körtin ring);
függöny rud, curtain pole (körtin
pól).

Házi butor és hásbereendezési tár-
gyak. — Household furniture
and household goods. — Haus-
hold förnicszer end haushöldgudz.

Bereendeztem a házamat, I have
furnished my home (áj hev
förnicszer máj hóm);
butorkereskedő, furniture dealer
(förnicszer díler), upholsterer
(apholszter);
öcska butor, second hand furni-
ture (szeknd hend förnicszer);
butorozott szoba, furnished room
ment plan (tu báj förnicszer an
di instalment plen);
butorra bekebelezett követelés,
chattel mortgage (csatl mar-
gecs);
szekrény, chest (cseszt), box
(baksz), closet (klazet);
ruhaszekrény, wardrobe (várd-
rób);

A NÉGYES

(Folytatás a 4-ik oldalról)

nak és a magánál csinosabb még nem tiporta ezt a hitvány sárgómböt.
Nekem tapasztalataim vannak e téren...

Finále!

— Bántja valami, szép asszony?
— Hosszu ez a négyes.
— Ezt nekem mondja, kegyetlen!
— Mondja, Istók, emlékszik maga a Katinka néjére?
— Miféle Katinka? Vagy ugy! Az én erdélyi Katinka nénemre! Hat
esztendő óta nem látiam, de mege ismeri, nagyságos asszonyom?
— Hogyne ismerném, amikor az édesanyám... Ott ül a nagy tükör
alatt...
— Mit mond! Teremtőm! E szerint maga...
— A kis Katinka vagyok, szolgálatára, a harmadik unokahuga!
Megnőttem ugy-e?
— Borzasztóan megnőtél! Azt hittem, hogy iskolás leány vagy
még... És milyen erős vagy, az ember asszonynak nézhetne...
— Tízennyolc multam!
— És hogy kerültök ti ide! És hogy mertél engem így felültetni!
Ha elgondolom, hogy mivé fejlődhetett volna, — hallatlan!
— Azt gondoltam magamban, hogy megtréfálalak egy kissé... Érde-
kesnek gondoltam a dolgot... Persze, nem tudtam, hogy ti idegen nők-
kel ilyen hangon szoktatok beszélni...

**ASSZONYOK, ÜGYNÖKÖK ÉS ÜZLETEMBEREK
FIGYELMÉRE!**
NINCS TÖBBÉ NEHÉZ MOSÁS.

MATO
THE WONDER
WASHING POWDER
1892, 1900, '03, '04, '05, '06, '07, '08, '09, '10, '11, '12, '13, '14, '15, '16, '17, '18, '19, '20

Két óra alatt egy napi mosást elvégez.
Néhány hétre való por 30 cent. Több
hónapra való egy dollár.

Egyedüli Sales Office
THE MATO MANUFACTURING CO.
401 East 80 St. New York.

Óvakodjanak a hamisítványoktól. — Vizsentelárusítókat keresünk minden
plészen.

Segítségét sze-
ni, nem hitte el,
ki. De a szegény
ben valamely
doltnak olyan
gott, hogy Jack
rult, mintha val
lenségnek a sejt
A folyosóról
hallatszott:
— Szinpadra
az utolsó felvon
Az ajtó elé ér
— Hawkins
kezdhetjük!
Jenny nyugod
— Azonnal le
Egy kosárból
piros pettyes, h
kideát és Jackna
— Tedd el ezt
kemre. Ez a v
mint az én lelke
foltos és mégis t
— Lea — köny
ijedten — kérj
lasztást. Hisz ma
vagy...
— Dehogy! so
tam ennél nye
Most jön a meg
te, majd megl
hogy milyen sze
énekelni. Menj,
gasd meg. Akar
Jack vissza a
ni, megnyugtatn
— Lea!
Lea mélyen a
zett, mosolygott
szenvédélyes me
keblére vettette m
— Csókolj m
szed! Utóljára
együtt az életbe
meg, hogy csók
lokomon, távozh
Jack gyöngéde
kivánságának. Le
dálatos erővel sz
szívére és fájdal
totta:
— Óh! ha mind
volna! boldog vo
hetnék.
tette hozzá:
Elkeseredett
— Ah! de késő
Kezével egy vé
rohant. A zenek
sleges zenéjének
mas szívvel tért
kezdődött, Rome
hajolt és halkan s
— Nem tudom,
sen magán kívül
delután fölkerest
hogy ő megölte őt
— Szent Isten
akkor a boldogta
— Oda nézz! ne
A halál sápadts
sójából, hogy kel
homályától fátyol
bölcsőségát, hogy
Romeó, a méreg
lerogy. Julia kéts
mintha magát vá
való szerelmében
ből a tört és bold
hosszu pengéjét,
dulás boldogságá
dását:
— Ah! boldog
Szilárd kézzel
sebezte meg. A
ajakán. Vére v
futott ie fehér k
csukódott. Ebb
Novelly, a ki föl
rohant és elkapta
múlten kiabálva

Az Ötvény fenekekén

Regény írta: Ohnet György

Segítség! szeretett volna hívni, nem hitté el, a mit beszélt neki. De a szegény asszony szemében valamely kétségbeesett gondolatnak olyan sötét tüze lobogott, hogy Jack szíve összeszorult, mintha valamely szerencsétlenségnek a sejtelve nyomná.

A folyosóról az ügyelő hangja hallatszott:

— Szinpadra tessenek menni, az utolsó felvonás kezdődik.

Az ajtó elé érve, megállt:

— Hawkins kisasszony kérem, kezdhettek!

Jenny nyugodtan felelt:

— Azonnal lent leszek.

Egy kosárból kivett egy piros pettyes, hófehér orkideát és Jacknak nyújtotta:

— Tedd el ezt az én emlékemre. Ez a virág olyan, mint az én lelkem... vérfoltos és mégis tiszta...

— Lea — könyörgött Jack ijedten — kérj egy kis halasztást. Hisz magadon kívül vagy...

— Dehogy! soha sem voltam ennél nyugodtabb... Most jön a meghalás jelente, majd meglátod Jack, hogy milyen szépen fogom énekelni. Menj, menj és hallgass meg. Akarom.

Jack vissza akarta tartani, megnyugtanni:

— Lea!

Lea mélyen a szemébe nézett, mosolygott rá, aztán szenvedélyes mozdulattal a keblére vetette magát:

— Csókolj meg, megteszed? Utóljára vagyunk együtt az életben. Engedd meg, hogy csókolddal a homlokomon, távozhassam.

Jack gyöngéden eléget tett kívánságának. Lea erre csodálatos erővel szoritotta őt szívére és fájdalmasan kiáltotta:

— Óh! ha mindig szerettél volna! boldog volnék és élhetnék.

tette hozzá:

Elkeseredett mozdulattal

— Ah! de késő bánat! Isten veled!

Kezével egy végső bucsu-esókot intett feléje és elrohant. A zenekar rázendítette a sirbölt jelenés fölséges zenéjének kezdetét. Jack szomorúan, aggodalmas szívvel tért vissza pályájába. A felvonás megkezdődött, Romeo énekelt. Jack Tragomer füléhez hajolt és halkán sugta neki:

— Nem tudom, hogy mi fog történni, de Lea teljesen magán kívül van. Azt beszélte, hogy Soréga ma délután fölkereste, fenyegette, sőt bántalmazta és hogy ő megölte őt.

— Szent Isten! — mondja Tragomer, — de hisz akkor a boldogtalan —

— Oda nézz! nem borzasztó-e?

A halál sápadtságával arcán kelet ki Julia a koporsójából, hogy keblére boruljon. Mintegy a sir örök homályától fátyolozott hangon tagolta énekében boldogságát, hogy szerelmese karjában ébredhet. De Romeo, a mérge hatása alatt sáppados, ingadozik, lerogy. Julia kétségbeesett fájdalommal hajol föléje, mintha magát vádolná annak a haláláért, aki miatta való szerelmében dobta el életét. Kitépi Romeo övéből a tört és boldog megkönnyebbüléssel nézve éles, hosszú pengéjét, mintegy diadalittasan, a megszabadulás boldogságától áthatottan énekelte végső mondatát:

— Ah! boldog tőr! Te szabadíts meg engem!

Szilárd kézzel, épp oda döfte a tört, a hol Soréget sebezte meg. Álva maradt, de a hang elhalt ajakán. Vére vókonnya sugárban futott le fehér köntösén. Szeme lecsukódott. Ebben a pillanatban Novelly, a ki fölemelkedett, neki rohant és elkapta művésztársát, rémülten kiabálva:

— Segítség! segítség! megsebesült!

Iszonyu láрма keletkezett a színház minden zugában. A nézők, állva, riadtan néztek a szinpadra. Az énekesmő lassan intett kezével, mintha jeleni akarná, hogy minden segítség hiába. Egy végső sóhajtott, remélve, hogy Jack tán elfogja utolsó sóhaját. Szépsége ebben a végső pillanathon oly csodálatosan ragyogott, hogy a három ezer néző ámulattal telve némult el, annyira mély csönd váltotta föl az első rémület zaját, hogy a művészmő ajkáról el-

A telefonon értesített rendőrfőnök azonnal az énekesmő lakásába vitette magát. A szalon szőnyegén ott találták Soréget halálában megmerevülten, eltorzult vonásokkal, fekeve, felöltöje zsebében megtalálták a Hawkins Jenny által írott vallomást, a melyben Jack ártatlanságát bizonyította és hivatalosan átküldték a francia követséghez. Vesin fölújítását sürge. Harveyék a maguk jaktján, Marenval, Tragomer és de Freneusenek a családjá pedig a Mágusson, együtt indultak Cowes felé.

sége, a remény és boldogság napfényében táplálkozva, régi teljes pompájában ragyogott újra. És oly kedves és gyöngéd volt Krisztiánnal szemben, mintha csak el akarná vele felejteni eddigi kegyetlen ridegségét.

Jack egyszerű, szelid, kissé komoly volt, annyira különböző a régi Jacktól, hogy alig lehetett megismerni. Legszívesebben Harvey kisasszonnyal beszélgetett, a ki örökké kalandjai és kiállott szenvedései elbeszélésére nógatta őt. Bevallotta neki tévedéseit, hibáit, boldogságait és élete szenvedéseit oly magabizálással és megadással rajzolta, amelyek mélyen megrázták a fiatal lányt. Régi fiatalos kedvét és erejét csak olyankor nyerte vissza, a mikor a betyárokkal esőnkra szállt vagy lovagolt. De erre is nagyon kéréte magát a fiuk által és inkább csak az édes anyja kedvéért tette meg, a kit nyugtalanítani kezdett fia buskomoly, misztikus hangulata és aki annyira szeretete volna, ha életkedve fölédredjen, hogy még a Mauddal való bizalmasabb barátságát is kedves szemmel nézte. De csakhamar nyilvánvalóvá lett, hogy a szórakozás kellemes órái semmit sem változtattak a bu és gond óráiban megérlett szándékán.

Augusztus hónapjának a végére jártak, amikor Harvey ur kijelentette, hogy Portsmouthba szeretne indulni, hogy hajóját azénnel és élmiszerekkel ellássa, az átkelésre Amerikába. Mindenféle dolgot rendbe kellett otthon szednie, meg a betyároknak is haza illenék már látni a szarvasmarha tenyésztés után. Maud kisasszony belenyugodott, hogy ő is elkíséri a papát. De szeretete volna magukkal vinni Freneusenét a leányával és Jackot.

— A pör, a mely fia ártatlanságát van hivatva kideríteni, csak néhány hónap múlva kerülhet sorra. Mit fog csinálni addig? Ha visszatér Franciaországba, nem élhetnek csak nagyon visszavonultan és de Freneuse ur valószínű, hogy kénytelen lenne rabul jelentkezni. Mert az új ítélet kihirdetéseig őt kell, hogy bűnösnek tekintsék. Jöjjenek hát velünk New Yorkba! Atyámat és fivéreimet eleresztjük Dakotába, mi pedig szépen meglepedünk Newportban. Tragomer ur elkísér bennünket, mert ami Marenval urat illeti, azt hiszem, ő már nehezen várja, hogy visszatérhessen Párisba.

— Jöjjön Tragomer, — mondották a betyárok, — elmegyünk a fősíkokra bölényt vadászni. Van ott még egynehány szép csorda és sátrak alatt fogunk tanyázni a Chórokees-ekkel. Lazaera fogusz halászni a folyókban, vannak nálunk még jó helyek, ahol vízözön előtti példányokat találni. Valóságos szörnyetegeket. Jöjjön Tragomer, jöjjön! Ha Jackot egyszer amerikai földre kaphatjuk, majd elfelejti minden bu-baját. Kár volna az ilyen kitűnő sportmannért, ha pap lenne belőle!

A legvégső próbára maga Maud kisasszony tette. Egy este, a midőn a Cowes előtt horgonyzó Mágus földzeten sétált föl s alá Jackkal, egyszer csak hirtelen megállt és a hajókorlátra könyökölt. A tenger foszforfényben ragyogott. Minden oldalról elektromos fény jelezte a horgonyzó hajók helyét és könyöly, langyos szél susogott a vitorlák kötélezetében.

A csillagok sokasága hintette szerte sápadt arany fényét az égboltozaton. Szelid, nyugodt, enyhe volt az éjszaka. A fiatal leány egy rómsát tépegetve fogával, a korlátra hajolva.

(Vége köv.)

Az erdő álma

*Almodnak a fák, a virágok
Erdőben, tikkadt nappalon.
S míg bólogatnak álmaikban,
Susognak szellem-hangokon.*

*Testükben szibbadi kábulás ül
Göröngyök rablakóinak, —
De képzelmük száll illatszárnyon,
Szó bűvös csoda-álmokat.*

*Almodnak egy nem ismert, sejtett
Más élet örömeiről,
Virág léténél mámorítóbb
Szabad független lét felől.*

*...Almodnak a fák, a virágok,
Vágytól susognak ajkaik, ...
Epedve tárják szirmaik fel,
Sóváran nyújtják karjaik.*

*De mozdulatlanul, leköve
Csak állnak szóltan, sorvatag,
Csak zugnak-bugnak tehetetlen,
S hajolva rázzák lombjukat.*

Palágyi Lajos.

lebbent végső sóhaját mindenki hallotta. Aztán megingott, mint egy virágzál és holtan rogyott a szinpadra, a hol mévészetének dicsőségében és áldozatának fenségében diadalmaskodott .....

A tengeren cirkálva vagy a különböző kikötőkben megpihenve, a fiatalok ragyogó két hónapot töltöttek együtt boldog, fejestelen, kellemes, családias életmódjukban. Freneuse kisasszony szép

GYARLÓSÁGOK

Folytatás az előző számból

De a férfi, nyilván nem vette észre, és tovább beszélt. Hajmeresztő intimitásokat beszélt el egy közelmúlt kalandjáról és mindezt betetézte azzal, hogy amikor elmegy előtte a cíomás, vöröshajú, francia leány, az egyetlen igazi mondaine, aki talán a városban volt, odaszólt hozzá:

— Nos, hogy megy kicsikém?

A leány vállat vont és félig bosszusan, félig megvetéssel szólott:

— És neked?

Ezzel tovább ment csilingelő láncáiba

Az asszony nem bírta tovább.

Lángvörös arccal kelt föl és egy mellékhajtón át kiszurrant az utcára. Szégyelte magát a lelke mélyéig, haragudott magára az ostobaságért. Három évig ábrándozott erről a férfiről, erről!

Amint az utcán sietett előre, hirtelen észbe jutott, hogy a kávéját ki sem fizette.

Most vissza kellett mennie és megkeresi Luigit, aki kiszolgálta.

A férfi még mindig ott állott az ajtóban, de most már egyedül. S így, amint szótlanul, az ajtófélfának hanyagul nekitámaszkodva állott és nézett: megint a megtestesült előkelőségnek látszott.

— Luigi, — mondotta az asszony a pincérnek, — ismeri maga azt az urat, aki ott áll az ajtóban?

— Hogy ismerem-e? Minden évben itt van három hónapot. Monte-karlóból jön és oda is megy vissza, de tavasszal Párisban van. És mindenütt, ahol van, a játékért van. Profesionális játékos, tetszik tudni. Semmi más foglalkozása nincs, de ebből fényesen megél. Igaz, hogy néha vannak ügyei asszonyokkal, akik nem szépek. Tetszik látni, milyen előkelőnek néz ki. Tapasztalatlan nők beleszeretnek és ő ebből aztán hasznot csinál magának. Kérem, ez veszedelmes ember. Sok mindent suttognak felőle. En csak ennyit tudok.

Az asszony leirhatatlan szomorúsággal hallgatta ezt a beszédet.

Belül össze volt törve, meg volt ulázva. Ugy érezte, mintha máris tett volna valami helyrehozhatatlan nagy rosszat, mintha vele azok a dolgok, amiket titkon, szinte tudtán kívül elképzelt és kívánt, már megtörténtek volna és most itt áll szemben a gyilkos kiábrándulással, kifosztva, tönkretéve.

Amint az utcán elgondolkozva ment: észbe jutott a lakás, amit bérelt. Miért is bérelte? Mire gondolt akkor? Micsoda örült szándékai voltak.

Súlyos töprengései közben érzi, hogy valaki mellé somfordál és kövei. Visszanéz, Kuncz volt.

— Hát maga miért nem mondja, hogy itt van? — kérdezte bosszusan az asszony.

— Minek mondjam? — felelte az jókedvűen, — már egy negyedóra óta megyek így közvetlenül a nyomában és nem vett észre. Az emberek már-már azt hitték, hogy aszfaltbetyár vagyok.

Az asszony elnevette magát.

A férfi sokat használt kalapja, megviselt ruhája és egész igény-

telen kis lőnye, annyira szembeötölő ellentéte volt egy aszfaltbetyárnak.

— Nos, hát mikor megyünk haza innen? — kérdezte a férfi.

— Már holnap, — felelte szomorúan az asszony.

— Micsoda! Eszerint nem vált be. Eltaláltam?

— Magának öröge van, — mondotta az asszony és mert a szive tele volt mindenféle keserőséggel, hát elmondott a barátjának mindent. Eppen abban a hangulatban volt, mikor asszonynak nem volna szabad senkivel beszélni. Egyikében azoknak a közlékeny hangulatokban, amikor az asszony föltétlenül őszinte tud lenni egy neki teljesen közömbös emberhez is. Olyan őszinte, amilyen rendes körülmények között önmagával szemben sem merne lenni.

— De hisz ez kitűnő, — ujjongott a kis ember. — Tudja-e, hogy ezt a véletlent általánosítani kellene? Mennyivel kevesebb szerencsétlen so vnaszolna a világon, ha odaállhatnának negyedórára a választottjuk háta mögé, anélkül, hogy az tudna róla! Mert a férfinek épp úgy van kettős oldala, mint az éremnek, s az, amelyiket a nő felé fordítja, rendszerint a szebbik oldala. Maga boldognak mondhatja magát, hogy a csunyábbikat látta. Különben pedig arra az emberre csak rá kell nézni és látja az ember, hogy kalandor. De persze maga, vidéki asszonyka, a huszonkét évével, ezt akkor nem láthatta. Szomorú!

— Az vagyok. Tudom, hogy bolondság, de mégis ez az életem legnagyobb csalódása.

— Lesz még nagyobb is. Ezzel még nem sokat veszített. Elmenjek magához esomagolni segíteni? Menjen ebből a városból, ez nem magányos fiatal asszonynak való. Menjen haza.

Csendes, megnyugtató hangon beszélt az asszonyhoz, mint ahogy egy szepegy gyermeknek, aki elesett és megütötte magát, beszél egy felnőtt ember. Az asszony megérezte ennek a hangnak a melegét és hálásan mosolygott rá.

— Ha majd Pesten lakom, ugy-e sokszor el fog jönni hozzám és ad tanácsot nekem egyben-másban? Maga olyan jó és olyan okos ember.

— Tudtam, hogy ez lesz a vége, — gondolta magában rosszkedvűen a férfi. — Hány asszonynak vagyok már a bizalmasa! Most ez is le akar foglalni magának, mint egy jó kis házi tanácsadót. Hogyha majd valami öles számárnak a felesége lesz: kitegyen az ajtója elé.

Mikor az asszonyt hazakísérte, megállott a kapuban és nézett utána.

— Milyen szép és oktalan állatka ez is, — gondolta, — sejtelmé sines róla, hogy megaláz azzal, hogy ilyen bizalmas hozzám. Mind ilyenek, mind mind. Nem kell nekik szép lélek, csak szép külső alak, fej, haj, bajusz stb. Ezért képesek három év után is bolondságot csinálni. Ha meggondolom: nem is baj, hogy ezek közül a szép alakok közül egyik-másik néha esnyán elbánik velük. Minek is őket megmenteni? Ezeket a vakokat...

És az eső közvetlen tovább bandukolt rosszkedvűen és elkéseredetten a szegény kis Kuncz.

LESSONS IN DEMOCRACY.

Irták: Raymond Moley, Ph. D. és Hulda Florence Cook. — Kiadta a MacMillan Company.

Az amerikai magyarság őszinte, igaz barátja Raymond Moley, egyetemi tanár, a Cleveland Foundation igazgatója. Általában nagy érdeklődéssel viseltetik a bevándorló munkásság helyzete, munkái és otthoni viszonyai iránt s az érdeklődése nem a külső, tekintélyesebb állást betöltő amerikai vállalkozó érdeklődése, hanem azé az amerikaiaké, aki csakugyan következetes akar lenni a William Penn-től, de különösképpen a Thomas Jefferson-tól hangzatosított elvekhez. Magától értetődő, hogy ilyen ember kellő hozzáértéssel írhat a demokráciáról s magától értetődik az is, hogy a demokráciára vonatkozó nézetet továbbítani akarja elsősorban a bevándoroltak lelkéhez, akik sok tekintetben a demokrácia lényegét illetőleg a helytelen vagy helytelenül értelmezett tradícióknál fogva felvilágosításra szorulnak.

Raymond Moley Miss Hulda Florence Cookkal egyetemben "Lessons in Democracy" címmel egy könyvet írt azoknak a bevándoroltaknak a részére, akik tisztában vannak az angol nyelv elemi ismereteivel s ennélfogva könnyen megérthetik a könyv tartalmát. A könyvvel a szerzők nem tudományos, hanem kimondottan praktikus célt szolgálnak. Tudatában vannak annak, hogy céltalan, oktalan, sőt egyenesen veszedelmes bizonyos amerikai érdeklődéseknek a bevándorolttal szemben elfoglalt igazságtalan álláspontja, főképpen pedig az a vitád, hogy az amerikai ipari életben megnyilvánuló nyugtalanság kizárólag a bevándorolt munkásság ugynevezett radikális hajlandóságának tulajdonítandó. Hitük, hogy a bevándoroltak, aki hatalmas eszköze az amerikai iparnak és kereskedelemnek, ugyanígyra jogában áll magát amerikaiak nevezni, ha azt a meggyőződése úgy diktálja, mint azok az amerikaiak, akik állandóan a Mayflower tradíciókat hangztatják. Ilyen álláspont, ilyen felvilágosodott gondolkodás mellett természetesen, hogy a demokrácia lényegét illetőleg csakis helyes, gyakorlati értékű könyvet írhattak a bevándoroltak részére.

A könyv minden amerikai könyvesboltban kapható. Clevelandi olvasóinknak ajánljuk, hogy keressék fel R. Lauckhoff könyvesboltját, amelynek a címe 40 Taylor Arcade.

Karácsonyra, Ujévre -

otthon lehet még a pénz, ha siet. Küldje pénzét azonnal, hogy le ne késsen.

Ha családja nincs itt, ha a szent ünnepeket már nem töltheti velük, legyen legalább az a megnyugtató tudat az öröme, hogy az otthoniak szünetét annnyival a mennyivel enyhítette...

Sokszor hirdetem azt, hogy takarékoskodjék, de azt is mondom, hogy ne fukarkodjék akkor, amikor arról van szó, hogy családjának olyan boldog karácsonyt szerezzen, amilyent csak emberi leg tud.

KISS EMIL, BANKÁR

133 Second Ave. NEW YORK.

Padre Arroyo bosszuja

(Folytatás a 7. oldalról)

itt a földön, hogy halálotok után a mindenható, könyörületből, csak egypár purgatóriumot fog adni nektek. Gyertek velem.

Főállt s elindult a nagy épület hátsó részé felé. Andreo először rezzent össze s jobban magához szorította Pilár remegő testét. Tudta, hogy a földalatti tömlőökhöz fogják zárni őket. Pilár szinte elájult, mikor a szűk lépcsőhöz érték, amely a tömlőökhöz vezet.

— Istenem, meg fogok halni! — kiáltotta. — Könyörülj, szent atyám!

— Nem lehet, gyermekem, — mondta a padre komolyan, — lelked üdvösségéért kell, hogy így történjék.

Padre Arroyo, amint megérkeztek a lépcsők aljára, egy nagy csomó kulcsot vett elő zsebéből s aztán megparancsolta, hogy térdenjenek le. Erős, monoton hangon hosszú imába fogott, amely szomorúan visszhangzott a sötét pincében s rémülettel töltötte el Pilárt, aztán hirtelen az esketési formulába fogott s összeadta őket. Mikor készen volt, odaszólt hozzájuk: — Álljatok fel.

— Most hát viseljétek fogságotokat erővel; s ha zokogástok nem fogja fölverni a zárda csöndjét, lehet, hogy egy hét múlva kibocsátalak. Ne gyűlöljétek az öreg padrét; mert csak a szeretet teszi őt szigorúvá, ... hanem imádkozzatok, imádkozzatok...

S azzal bezárta mindkettő, ugyanabba a cellába.

KIS

Öt bor

E GYSZER rult egy összeszo érezték mozdulhattak.

— Ejnye, szörökké itt be Ugy szeretnék világra! Be szék Hefek multak megsárgultak képen.

Egyszer csak a hüvelyt, lesza bébe csuszattja. velylyel egyut mindjárt felszák a borsó-százal.

— Kivánsi jut legtovább! sebb borsó.

— Történjék, kell! — monda "Krr!"

— a tant's mind az napvilágra jut kezében voltak hogy nagyon is ezek az ő bodz azért egyiket és kilötte.

— Most a lok! Fogj meg, s már tova száll.

— Én — szót egyenesen a na Ez is elszállt.

— Mi akárhó fekdjünk le a két következő földre, de azért puskába kerültek.

— Mi jutunk mondanak.

— Történjék, kell! — szólt az a fiu a puskából padlásszobaablak repedésébe repül földdel és mohá Itt volt a borsó de a jó Istentől.

— Történjék, kell! — monda

A kis padlásszobában asszony la oda volt dolgoz galmas volt, de szegény maradt. már egy év óta gynege kis leány lésában már nem.

A beteg leány türelmesen fektetett egész napon a házon kívül do.

Tavasz volt, a jasan süttött be a szobáskába s a önkénytelenül tekintett. Anyja akart menni.

— Mi lehet az az ablakdeszka kandikál? a szé

Az anya oda hoz s szólt:

— Hisz ez bor s már levelei is hegett ez ide a ságos kis kert nyörködhetel!

Az anya a lán közelebb tolt a

KIS LANYOKNAK KIS FIUKNAK

Öt borsószem egy hüvelyben

(Andersen)

EGYSZER öt borsószem szorult egy hüvelybe, de így összeszorulva nem jól érezték magukat, nem is mozdulhattak.

— Ejnye, szolt az egyik, hát örökké itt benn kell ülnünk? Ugy szeretnék kimenni a nagy világba! Be szép lehet az!

Hetek multak, a borsószemek megsárgultak, a hüvely hasonlóképen.

Egyszer csak megrántja valaki a hüvelyt, leszakítja, a kabát zsebébe eszattatja, több más hüvelyvel együtt. "Most majd mindjárt felszabdulunk," mondák a borsószemek telve várakozással.

— Kíváncsi vagyok, melyikünk jut legtöbbre! — szolt a legkisebb borsó.

— Történjek, a minék történni kell! — mondá a legnagyobb.

"Krr!" — a hüvely széptapant s mind az öt borsószem a napvilágra jutott. Egy gyermek kezében voltak, s ez azt mondá, hogy nagyon is szép borsószemek ezek az ő bodzafapuskájába; de azért egyiket azonnal bele tette és kilötte.

— Most a nagyvilágba repülök! Fogj meg, ha tudsz! — szolt s már tova szállt.

— Én — szolt a második — egyenesen a napba repülök! — Ez is elszállt.

— Mi akárhova jutunk is, ott fekdünk le aludni, — mondá a két következő. Leestek ugyan a földre, de azért mégis csak a puskába kerültek.

— Mi jutunk legtovább! — mondák.

— Történjek, a minék történni kell! — szolt az utolsó, a midőn a fiu a puskából kilötte és egy padlásszobaablak deszkájának egy repedésébe repült, a mely puha földdel és mohával volt betömve. Itt volt a borsószem, bár fogva, de a jó Istentől el nem feledve.

— Történjek, a minék történni kell! — mondá újra.

A kis padlásszobában egy szegény asszony lakott, aki nappal oda volt dolgozni. Nagyon szorgalmas volt, de azért mégis csak szegény maradt. A kis szobában már egy év óta fekdött betegen gynege kis leánykája, meggyógyulásában már nem is bizott.

A beteg leányka csendesen, türelmesen fekdött ágyacskájában egész napon át, míg anyja a házon kívül dolgozott.

Tavas volt, a reggeli nap nyájasan sütött be a kis ablakon a szobácskába s a beteg leányka, önkénytelenül is az ablak felé tekintett. Anyja épen munkára akart menni.

— Mi lehet az a kis zöld, a mi az ablakdeszka repedéséből kikkantál? a szél lengeti leveleit.

Az anya oda ment az ablakhoz s szolt:

— Hisz ez borsó, itt kihajtott s már levelei is vannak. Hogy jöhetett ez ide a repedésbe? Valóságos kis kert ez, a miben gyönyörködhetel!

Az anya a leányka ágyacskáját közelebb tolta az ablakhoz, hogy

jobban láthassa a borsót, s aztán munkára ment.

— Anyám! — szolt este a leányka — azt hiszem, meggyógyulok. A nap oly melegen sütött be rám. A kis borsó pompásan tenyészik, s azt hiszem, én is lábra kapok, felkelhetek s kimehetek a napra!

— Adja Isten! — szolt az anya s a szél ellen megtámasztotta a borsót, mely zöldjével felkeltette leánykája lelkében a gyógyulás reményét. Napról-napra növekedett a borsó s egészen felnyult a felső ablakrámaig.

— Valóban még virágozni kezd! — szolt az asszony egy reggel s már maga is kezdett remélni leánya felgyógyulásában; észre vette, hogy a kis beteg már élénkebben beszél, reggelenként maga felül ágyában, hogy a borsóban sugárzó szemekkel gyönyörköd-jék. Egy nap a kis beteg egy egész órán át ágyon kívül volt. Boldogan ült a napfényen, az ablak nyitva volt, a borsó teljes virágában állott. A leányka ráhajolt s megcsókolta a leveleit. Ez a nap valóságos ünnepnap volt.

— A jó Isten maga ültette és növelte ezt neked, drága gyermekem! — szolt az anya boldogan s mosolyogva nézte a virágot, mintha Isten anyjala volna. A beteg leányka ott állt az ablaknál, arcára kezdett visszatérni az élet, egészség piros színe s kezeiket összekulcsolva, adott hálat az Istennek.

De hát mi lett a többi borsószemekkel? Az, a melyik a nagyvilágba repült, egy galamb gyomrába jutott; a két lusta, a kik aludni akartak, ugyanazon sorsra jutottak; csak az a szem, a mely a napba akart repülni, esett a csatorna mooskos vizébe, a hol elrothadt.

A szerencsefiak

(Grimm)

EGYSZER egy apa maga elé hívta három fiát; a legidősebbnek adott egy kacsát, a középsőnek egy kacsát, a legkisebbiknek egy macskát.

— Öreg vagyok már — ugomond — s még halálom előtt akarok rólatok gondoskodni. Pénzem nincs s amit most nektek adtam, az sem sokat ér; de minden attól függ, hogyan használjátok fel; keressetek csak olyan országot, ahol ezeket még nem ismerik s szerencsések lesztek.

Az apa halála után a legidősebb a kakassal elvándorolt, de a hová jutott, ott már ismerték. Végre mégis egy szigetre került, ahol a kakast nem ismerték.

— Nézzétek, — szolt az emberekhez, — milyen büszke állat; fején vörös korona van s lábán sarkantyuja, mint valami lovagnak; éjjelenként bizonyos időközben háromszor szólit benneteket s a midőn utólszor kiált, a nap csakhamar felkel.

Az embereknek nagyon tetszett, egész éjjel nem aludtak s hallották, hogy két, négy és hat óra-
kor hangosan kukorékol a kakas. Kérdezték, hogy a kakas nem eladó-e s mi az ára? A fiu azt mondta, hogy odaadja annyi aranyért, a mennyit egy szamar elbir. Az emberek ólesónak találták az árt egy ilyen nagyzerü állatért s szívesen megadták neki.

A mint kincsével haza ment, testvérei csak elbámultak ezen a dologon s a középső fiu így szolt:

— Most már én is csak utra kelek, hadd lássam, hogy az én kacsám is bevág-e?

Azonban a kilátások nem voltak kedvezők, mert bármerre ment, mindenütt parasztokkal találkozott, a kiknek vállán kacsza volt. Végre ő is egy szigetre ju-

tott, a hol az emberek még nem ismerték a kacsát. Itt, ha a gabona megérett, akkor ágyukat vittek ki a földekre s úgy lőtték le a gabonát. De ez ugyan kétes hasznu és veszedelmes volt. Ekkor a mi emberünk kiállt a mezőre s nyugodtan és oly gyorsan lekaszált a gabonát, hogy az emberek szemé-szája elállt a csodálkozástól. Szívesen adtak érte, a mit kívánt; adtak neki egy lovat, s arra annyi aranyat, a mennyit csak elbirt.

Most a legifjabb is szerencsét akart próbálni macskájával. Hancem mindenfelé talált macskát s már azt hitte, hogy hiába kergeti a szerencsét. Végre egy szigetre jutott, a hol szerencsére még nem ismerték a macskát. Az egerek annyira elszaporodtak és elhatalmasodtak, hogy az asztalokon táncoltak. A nép jajgatott, s a király maag sem tudta magát várában ellenük megvédeni. A macska megkezdte a vadászatot s csakhamar megtisztított az egerektől néhány lakást, s az emberek kérték a királyt, hogy azt a csodaállatot vegye meg az országnak. A király szívesen teljesítette a kérelmet. Megvette a macskát egy arannyal terhelt öszvérért s a legfiatalabb fivér is dusan tért haza.

A macska a királyi palotában pompásan mulatott az egerekkel és számtalant elpusztított. Végre nagyon is belemelegedett a munkába, szomjas lett, megállott, fel-emelte a fejét s elkezdte: Miau! Miau!

A király és egész népe, a mint a kiáltást hallották, megijedtek s félelmükben a királyi palotába futottak. A király tanácsot tartott, hogy mitevők legyenek; végre abban állapodtak meg, hogy követet küldenek a macskához s felszólítják, hogy távozzék a várból. A tanácsosok így szoltak:

— Inkább nyomorgassanak bennünket az egerek, mintsem hogy életünket ilyen szörnyet. kiszolgáltassuk.

Egy nemes ifjunak kellett a macskához menni, megkérdezni őt, valjon jó szántából kész-e elhagyni a várat? A macska azonban csak annyit felelt: Miau! Miau!

A nemes ifju úgy értette, mint-ha azt mondaná: Soha! Soha! s a királynak megvitte ezt az izenetet.

— Akkor hát — mondták a tanácsosok — használjunk erőszakot!

Elővonták az ágyukat s a várra tüzeltek. A vár meggyuladt s a mint a tűz abba a terembe is behatolt, a hol a macska volt, ez az ablakon át szerencsésen megmenekült; de az ostromlók nem hagyták addig abba munkájukat, míg az egész várat romba nem döntötték.

Vasárnap és mindennap gondoljon arra,
hogy a bankbetét a legbiztosabb.
**MEGTAKARITOTT PÉNZÉT KÜLDJE BE
HOZZÁNK MINT BANKBETÉTET.**

Mi nemcsak megőrizzük, de kamatot is fizetünk. Anyagilag független csak úgy lehet, ha van megtakarított pénze. Meg van védve minden eshetőség ellen és soha sem szorul másokra.

BANKUNK SZIKLASZILÁRD.

**Alapítke, tartalék és betétek összege
\$2,124,426.00**

Általunk kiállított betétkönyv mindig készpénz, mert betétjét bármikor kamattal visszafizetjük. Pénzküldés Magyarország minden részébe a legolcsóbb napi árfolyam mellett.

NÉMETH JÁNOS ÁLLAMI BANK

FŐÜZLET:
A Bankpalotában
10 EAST 22nd STREET,

FIÓKÜZLET:
1507 Second Avenue,
Corner 83rd Street

NEW YORK, N. Y.

REMEKSZÉP FALINAPTÁR 1920-RA INGYEN!

IGEN TISZTELT OLVASÓ!

Akár üzletfelem Ön, akár nem, vegye kérem tudomásul, hogy ha legkésőbb december hó 20-ig bezárólag legalább egy dollár ára Partos-szert rendel a világhírnévnek örvendő Partos Patikából, úgy annak idején ingyen kapja a Partos Patika diszes falinaptárát 1920-ra. Magától értetődik, hogy aki előbb küldi be a rendelést, az előbb is fogja magkapni a falinaptárt, mert a rendelések beérkezésének sorrendjében lesz szétküldve e valóban gyönyörű ujévi ajándék.

Még valamit! A Partos Patika ezidei ajándék-naptára nemcsak egy szükséges tárgy a háznál, amely a jövő esztendőnek minden egyes napját jószerencsével fogja mutatni, hanem egyúttal igen szép dísz is fog adni a háznak: mert művészies kivitelében valóban páratlan a maga nemében!

“Aki előbb jön, az előbb örül”

Így mondják ezt nálunk odahaza. — De áll ez a jó magyar közmondás itten is ám! Siessen tehát az, aki előbb akar hozzájutni a Partos Patika 1920. évre szóló remekszép falinaptárához. — Siessen: olvassa át az alanti RENDELÉSI-IVET, töltsse ki és vágja ki azt, — a pénzzel együtt azután küldje be erre a pontos címre: PARTOS PATIKA, 160 Second Ave., New York, N. Y.

Ajánlom magamat és maradtam

kiváló tisztelettel

PARTOS C. MIKLÓS,

vegyész és gyógyszerész

160 SECOND AVE. NEW YORK, N. Y.

VAGJA KI!

VAGJA KI!

Rendelési iv.

PARTOS PATIKA NEW YORK! Kérem alanti címre a következőket azonnal megküldeni:

	dollár	cent
PARTOLA, fertőtlenítő, vértisztító és hashajtó cukorkát, ára \$1.00, 6 dobozzal \$5.00		
PARTOGLORY, a legújabb találmány, üvegje \$1.25, 5 üveggel \$5.00		
HERKULES, a legújabb és legfinomabb VALÓDI PARTOS-féle GYOMORERŐSÍTŐT, ára bérmentve egy üveggel 2 dollár, hat üveggel 10 dollár, 12 üveggel 18 dollár		
LIRO, fájás ellen otyákat, ára \$1.00, 3 dobozzal \$5.00		
KÖSZVÉNY és fájalmak elleni Partos-féle rheuma szerek, ára \$2.00		
PARTONE vasostyát, vérszegénység ellen ára \$1.00, 6 dobozzal \$5.00		
PARTOWILL gyomor porokat, ára 50c, \$1.00		
PARTOBRACET gyöngye férfiak részére, ára \$1.00, 6 dobozzal \$5.00		
PARTOCIL kenőcsöt viszketés, pattanások ellen, ára 50c, \$1.00		
PARTOCOUGHOT köhögés ellen, ára \$1.00, 6 üveggel \$5.00		
PEMETE cukorkát köhögés és torokbaj ellen, ára 15 cent, 7 adaggal \$1.00		
PARTOS-féle rheuma porokat és Partopain, ára \$1.00 és \$2.00		
PARTOS-féle VÉRISZTÍTÓ PISKÓTÁKAT \$2.00 vagy \$4.00		
PARTOSWEATET izzadás ellen, ára \$1.00, 6 üveggel \$5.00		
DODÓT, folyás ellen, ára \$2.75, dupla adaggal \$5.00		
TRIPLETS KEVERÉKET, 3-as számú, nők és férfiak részére egyaránt, ára \$2.00		
TRIPLETS KEVERÉKET, 4-es számú, nőknek anyaméh bántalmak ellen, ára \$2.00		
PARTOPILE aranyér ellen kenőcsöt, ára \$1.00, 6 darab \$5.00		
PARTOHERBET vesefü és gyökérteát, ára \$1.00, 6 dobozzal \$5.00		
PARTOPAIN No. 1. fájdalomcsillapítót, ára 50c, \$1.00		
PARTOPAIN No. 2. fájdalomcsillapítót, ára 50c, \$1.00		
NOVET, ágybavizelés elleni szert, ára \$1.00, 6 üveggel \$5.00		
PARTONIC VASBORT, üvegje \$1.00, 6 üveggel \$5.00		
PARTOS-ASTHMA, nehéz lélegzés elleni szert, ára \$1.00, 6 üveggel \$5.00		
PARTOS-féle SÓSBORSZESZ, nagy üveg \$1.35, kis üveg 75c		
PARTOS-féle Egri Császár Szemvizet, ára üvegenként \$1.00, 6 üveggel \$5.00		
PARTOLIN, haj, bajusz és szakál növesztőt, ára \$1.00, 6 üveggel \$5.00		
PARTOS-féle HAJTISZTÍTÓT, ára 50 cent		
PARTOCRÉMET nappali használatra, ára 65 cent, \$1.00		
PARTOCRÉMET éjjeli használatra, ára 50c, \$1.00		
PARTO-SZAPPANT, növény-balsam aromásító szappant, 35c, 3 drb. \$1.00		
PARTOPASTAT, a legkellemebb fogtisztítót, ára 25 cent		
ELIA-VIEET, a haj természetes színét visszaadóját, ára \$1.00, 6 üveggel \$5.00		
PARTOS-féle valódi DIOFA OLAJAT, ára 25 cent, 50 cent		
PARTOMÓT, reszdát, ibolyát, orgonát, rózsát, ára 50c, \$1.00, \$2.00		
BAJUSEPEDRÓT, ára 15 és 25 cent		
BAJUSEKÓTÓT, ára 35c, 50c, 75 cent		
ARCFINOMÍTÓ PUDERT, fehérét, rózsaszínt vagy krémet, ára 50c és \$1.00		
PARTOS-féle speciális VILLANY GÉPET \$4-től 6-8-10-15 és \$25.00-ig		

Figyeljen azon szerkekre, melyeknél nagyobb rendelés esetében megkaphatnak egy dollárt, vagy még többet is!

DISZNAPTAR 1920-RA INGYEN!

Mindenki, aki legalább EGY DOLLAR értékű rendelést küld be és rendeléséhez az a szelvényt mellékeli, annak idején ingyen kapja a Partos Patika 1920. évi gyönyörű fali naptárát.

A fenti rendelés árát .....dollar .....centet itt küldöm.

Nevem ..... Házzám, utca vagy Box .....

Város ..... Allam .....